

Informatīvais ziņojums Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2012.gada janvāris

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi četrpadsmito informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008.gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009.gada 16.oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009.gada 29.decembrim un nākamās reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo ziņojumu, ir iekļāvusi arī nozares ražotāju un pakalpojumu sniedzēju asociāciju prognozes.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai Eurostat datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide	8
2. Produkcijas izlaide	12
3. Pieprasījums	26
4. Ārējais sektors	31
5. Finanšu sektors	35
6. Darba tirgus	40
7. Cenas	42
8. Prognozes	48

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
EE	Igaunija
ES	Eiropas Savienība
EUR	eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-27	Eiropas Savienība (visas 27 dalībvalstis)
IKP	iekšzemes kopprodukts
Ls	Lats
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
RCI	ražotāju cenu indekss
VCI	ražotāju cenu indekss vietējā tirgū realizētajai produkcijai
XCI	ražotāju cenu indekss eksportētajai produkcijai

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts.....	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide.....	8
1.1.tabula. IKP dinamika valstīs	11
2. Produkcijas izlaide	12
2.1.tabula. IKP dinamika	15
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem	15
2.2. attēls. Ekonomikas sentimenta indekss	15
2.3.attēls. Mazumtirdzniecība.....	16
2.4.attēls. Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs	16
2.5.attēls. Būvniecību raksturojošie rādītāji	17
2.6.attēls. Kravu apgrozījums	17
2.7.attēls. Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss	18
2.8.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze	18
2.9.attēls. Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecībā	19
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji.....	20
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji	20
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji.....	21
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojoši rādītāji	21
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji	22
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji	22
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji	23
2.17.attēls. Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji	23
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji	24
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji	24
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji	25
3. Pieprasījums	20
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses	28
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem	29
3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem	29
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem.....	29
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem	30
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem	30
3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem	30
4. Ārējais sektors	31
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem	31
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem	33
4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem	34
4.4.attēls. Lata reālā efektīvā kursa indekss	34

5. Finanšu sektors	35
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji	38
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi.....	38
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti	39
5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem, (LVL; EUR)	39
6. Darba tirgus	40
6.1.attēls. Nodarbinātība	40
6.2.attēls. Bezdarbs	41
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa	41
7. Cenas	42
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas.....	43
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem	43
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās.....	44
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu	45
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem	46
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas.....	46
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā	47
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas	47
8. Prognozes	48
8.1.attēls. IKP no izlietojuma puses	48
8.2.attēls. Nozaru attīstības tendences	49
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu	50
8.3.attēls. Darba tirgus attīstības tendences	51
8.4.attēls. Patēriņa cenu tendences	52

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

2011.gadā Latvijas tautsaimniecība turpināja atgūties no krīzes. IKP 2011.gada 3.ceturksnī par 6,6% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni. 2011.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar krīzes zemāko punktu 2009.gada 3.ceturksnī, IKP ir palielinājies par 9,6 procentiem.

Pieaugošie riski ārējos tirgos, īpaši eiro zonā, pagaidām nav būtiski ietekmējuši Latvijas ekonomiku. Saglabājoties ārējam pieprasījumam, Latvijas preču un pakalpojumu eksports turpina augt. Ienākumi no Latvijas preču eksporta 2011.gada vienpadsmit mēnešos par 29,6% pārsniedza 2010.gada atbilstošā perioda līmeni. Vairāk nekā pusi no kopējā preču eksporta pieauguma nodrošināja metāla un koksnes izstrādājumu, kā arī ķīmiskās rūpniecības un mašīnbūves produkcija.

Saglabājoties pozitīvām tendencēm eksportā, turpina augt arī apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi. 2011.gada janvārī-novembrī nozares ražošanas apjomi bija par 11,9% lielāki nekā gadu iepriekš. Ražošanas apjomi turpina palielināties visās apstrādes rūpniecības nozarēs, īpaši kokapstrādē, metālapstrādē, elektronisko ierīču, mašīnu un iekārtu ražošanā. Kopumā apstrādes rūpniecības nozare nodrošina caurmērā 1/3 no kopējās ekonomikas izaugsmes.

Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos, uzlabojas arī situācija darba tirgū. 2011.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2010.gada 3.ceturksni, nodarbināto iedzīvotāju skaits palielinājās par 2,5% jeb 24,4 tūkstošiem. Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem, bezdarba līmenis 2011.gada 3.ceturksnī samazinājās līdz 14,4%, kas ir par 4 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada.

Pozitīvas tendences vērojamas arī iekšējā tirgū. Nodarbinātības palielinājums un pakāpenisks darba samaksas kāpums sekmē privātā patēriņa palielinājumu. 2011.gada 3.ceturksnī tas par 5,5% pārsniedza 2010.gada atbilstošā ceturkšņa līmeni. Saistībā ar ES struktūrfondu apguvi, tajā skaitā valsts ieguldījumiem infrastruktūrā un uzņēmumu investīcijām ražošanas iekārtās strauji aug investīcijas. 2011.gada trīs ceturkšņos investīciju pieaugums pārsniedza 20% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgajiem ceturkšņiem.

Pēc straujā cenu pieauguma 2011.gada sākumā, gada otrajā pusē cenu pieaugums nedaudz piebremzējās. Kopumā 2011.gada laikā vidējais cenu līmenis pieauga par 4,4%, salīdzinot ar 2010.gada vidējo līmeni. 2012.gadā vairāku faktoru, kas noteica cenu pieaugumu 2011.gadā (patēriņa nodokļi, elektroenerģijas tarifi, pārtikas cenas pasaulē), ietekme uz patēriņa cenām mazināsies. Tomēr 2012.gada sākumā spiedienu uz patēriņa cenām radīs dabasgāzes tarifu kāpums, kā arī siltumenerģijas sadārdzināšanās. Liela nenoteiktība ir saistībā ar degvielas cenām, jo to ietekmē arī eiro un ASV dolāra kursa svārstības. Pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm 2012.gadā vidējais patēriņa cenu līmenis var sasniegt 2-2,5 procentus.

Tendences tautsaimniecībā liecina, ka 2011.gadā kopumā IKP varētu pārsniegt 2010.gada līmeni par 5,5 procentiem. Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Pasliktinoties ārējai videi, var samazināties pieprasījums pēc Latvijas eksporta, bet pagaidām vēl vājais iekšējais pieprasījums neļaus kompensēt ārējā pieprasījuma pieauguma tempu mazināšanos. Tādēļ nākamgad, ņemot vērā pieaugošo nenoteiktību par pasaules ekonomikas attīstību, Latvijas tautsaimniecības izaugsme varētu būt 2,5-3% robežās.

1. Ārējā ekonomiskā vide

2011.gada pirmajā pusē bija vērojama stabila pasaules ekonomikas izaugsme, kas bija pat straujākos tempos nekā iepriekš tika prognozēts. Tomēr 2011.gada otrajā pusē globālās ekonomikas pieauguma tempi piebremzējas un ir palielinājušies riski turpmākajai izaugsmei. To pamatā nosaka Eiropas finanšu sektorā ir pieaugušas bažas par valstu finansēm saistībā ar lielajiem budžeta deficītiem un valdību augsto parāda līmeni. Stāvoklis finanšu tirgos ir būtiski pasliktinājies gan uzņēmēju, gan patērētāju konfidenci.

Kopumā **Eiropas Savienībā** (ES-27) 2011.gada trīs ceturkšņos ekonomikas izaugsme turpinājās, tomēr 2.ceturksnī un 3.ceturksnī izaugsme kļuva lēnāka. 2011.gada 1.ceturksnī IKP pieauga par 0,7% (salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet 2.ceturksnī un 3.ceturksnī pieaugums bija tikai attiecīgi par 0,2% un 0,3%. Ekonomikas izaugsmi ir ietekmējuši tādi faktori kā mazāk labvēlīga ārējā vide (tostarp lielāks nekā gaidīts izaugsmes tempu samazinājums ASV), bilanču posteņu korekciju turpināšanās, kā arī spriedzes atjaunošanās finanšu sektorā, kas izriet no bažām par fiskālo un finansiālo problēmu dziļumu eiro zonā.

2011.gada otrajā pusē ekonomikas attīstības tempi ES-27 valstīs palēninās, bet izaugsmes perspektīvas dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgas. Vācijā un Francijā, kur stabila ekonomikas izaugsme bija vērojama gan 2010.gadā, gan 2011.gada 1.ceturksnī, – IKP 2.ceturksnī praktiski saglabājās iepriekšējā ceturkšņa līmenī, bet 3.ceturksnī nedaudz uzlabojās (pieaugums Vācijā – 0,5% un Francijā – 0,3%). Arī Lielbritānijā 2011.gada 3.ceturksnī bija vērojams salīdzinoši liels IKP pieaugums (par 0,6%). Stabili pieauguma tempi 2011.gada 3.ceturksnī saglabājās Baltijas valstīs, Polijā, Slovākijā, kā arī Somijā un Zviedrijā.

Saspringta ekonomiskā situācija joprojām ir Grieķijā un Portugālē, kur 2011.gada 3.ceturksnī IKP bija mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Šo valstu turpmāko attīstību ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektoru stabilitāti. 2011.gada 3.ceturksnī IKP kritums vērojams arī tādās valstīs kā Īrija, Kipra, Dānija, Nīderlande un Slovēnija.

Pašreizējā situācijā ES pastāv ļoti liela nenoteiktība. Pat pozitīvās IKP tendences vēl neliecina par ilgtspējīgas izaugsmes atgūšanu, jo finanšu tirgi pašlaik nogaida kā valstu valdības gatavojas īstenot fiskālās konsolidācijas pasākumus, lai salīdzinoši ātri samazinātu valstu budžeta deficītus.

Baltijas valstīs pēc dziļas ekonomikas lejupslīdes kopš 2009.gada 4.ceturkšņa ir atsākusies izaugsme. 2011.gada 3.ceturksnī pieauguma tempi Baltijas valstīs bija vieni no straujākajiem ES. Latvijā 2011.gada 3.ceturksnī IKP pieauga par 1,7%, Lietuvā – par 1,4%, bet Igaunijā – par 1,2%, salīdzinot ar 2011.gada 2.ceturksni. Baltijas valstu ekonomikas izaugsmes pamatā ir ievērojamais eksporta pieaugums, ko sekmē ārējais pieprasījums, kā arī ražotāju konkurētspējas uzlabošanās krīzes laikā.

ASV ekonomikas atveseļošanās pamatā ir spēcīgi makroekonomiskās politikas stimuli un finanšu stabilizācijas pasākumi. Tomēr, salīdzinot ar 2010.gadu, izaugsmes tempi 2011.gadā ir palēninājušies. IKP 2011.gada 1.ceturksnī pieauga par 0,1%, 2.ceturksnī – par 0,2%, bet 3.ceturksnī – par 0,5%, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni.

2011.gada 3.ceturksnī IKP par 1,5% pārsniedza 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni. Izaugsmes tempu samazinājumu galvenokārt noteica privātā patēriņa sašaurināšanās, joprojām zemā aktivitāte mājokļu tirgū, Japānas zemestrīces ietekme uz ASV apstrādes rūpniecību, nestabilitāte eiro zonā u.c. faktori.

Āzijas valstis globālo krīzi ir pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Lielākajā daļā Āzijas valstu ir noturīgs iekšējais pieprasījums, kas, pateicoties aktīviem politikas stimuliem, ir kompensējis ieņēmumu sarukumu no eksporta samazinājuma.

Japānā 2010.gada laikā bija vērojama salīdzinoši strauja ekonomikas izaugsme. Tomēr 2010.gada 4.ceturksnī ekonomiskās aktivitātes nedaudz saruka. 2011.gada 1. un 2.ceturksnī Japānas IKP saruka attiecīgi par 0,7% un 1,1% (salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni). 2011.gada 3.ceturksnī IKP pieauga par 1,5%, kas liecina par to, ka Japānas ekonomika sāk atgūties no 2011.gada martā notikušās zemestrīces. Izaugsme galvenokārt bija pateicoties iekšzemes pieprasījuma, eksporta un investīciju pieaugumam.

Ķīnā IKP 2010.gadā pieauga par 10,3%, bet 2011.gada 1., 2. un 3.ceturksnī – attiecīgi par 9,7%, 9,5% un 9,1% (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu). Izaugsmi lielākā mērā nosaka privātais patēriņš, bet neto eksporta ieguldījums IKP pieaugumā 3.ceturksnī bija negatīvs. Tajā pašā laikā investīciju izaugsme joprojām bija noturīga. Jaunākie dati par novembri liecina, ka ražošanas apjomu un nominālā eksporta pieauguma tempi palēninājās. To galvenokārt noteica ārējās vides pasliktināšanās un vājais pieprasījums Eiropā. Inflācijas spiediens pēc augstākā punkta sasniegšanas 2011.gada jūlijā (6,7%) – samazinājās līdz 4,3% novembrī, galvenokārt pateicoties pārtikas cenu kritumam.

Indijā 2011.gada 1. un 2. ceturksnī IKP pieauga attiecīgi par 7,8% un 7,7% (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu). 2011.gada 3.ceturksnī IKP pieauga par 6,9%, kas bija lēnākais pieauguma temps pēdējos septiņos ceturkšņos. Turpmākais izaugsmes temps joprojām tiek prognozēts lēnāks, jo Indijas centrālā banka turpina paaugstināt procentu likmes, lai kontrolētu inflāciju, kura 2011.gada novembrī sasniedza jau 9,3 procentus. Procentu likmju palielināšana, kā arī kritums pasaules ekonomikā ir apturējuši rūpniecības paplašināšanos un pieprasījumu pēc eksporta. Pateicoties lēnajām ekonomiskajām reformām ir sarukusi investoru uzticība, kas ietekmē ārvalstu investīciju ieplūdi Indijā.

NVS reģiona atgūšanās pēckrīzes periodā balstās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga – reģiona attīstību galvenokārt veicina Krievijas ekonomikas atveseļošanās. IKP Krievijā 2010.gadā pieauga par 4%, 2011.gada 1., 2. un 3.ceturksnī – attiecīgi par 4,1%, 3,4% un 4,8% (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu). 2011.gada 3.ceturksnī pieaugumu izaugsmē galvenokārt noteica lauksaimniecības nozares ieguldījums, bet rūpniecības ražošanas apjomu pieaugums bija mērens. Krievijā inflācijas spiediens no augstākā punkta 9,4% 2011.gada aprīlī samazinājās līdz 6,8% novembrī. Krievija ir viena no lielākajām naftas un gāzes eksportētājām un tās turpmāka izaugsme lielā mērā būs atkarīga no šo preču cenu svārstībām pasaulē.

Ņemot vērā pieaugošo nenoteiktību, 2011.gada nogalē starptautiskās organizācijas samazināja globālās ekonomikas izaugsmes prognozes tuvākajiem gadiem. Pēc Starptautiskā Valūtas fonda prognozēm, pasaules ekonomika 2011.gadā pieauga par 3,7%, bet 2012.gadā sagaidāms pieaugums par 3,5%. Līdzīgi kā iepriekšējos gados attīstīto valstu ekonomiskā izaugsme būs lēnāka nekā attīstības un jaunattīstības valstīs – ASV 2012.gadā tiek prognozēta izaugsme par 1,5%, savukārt eiro zonas valstīs – par 0,5 procentu.

Galvenie izaugsmes riski ir saistīti ar ASV izaugsmes tempu palēnināšanos, kā arī bažām par finanšu sektora nestabilitāti eiro zonas perifērijas valstīs saistībā ar lielajiem budžeta deficītiem. Līdz ar to izšķiroša nozīme būs nepieciešamo politikas pasākumu efektivitātei gan Eiro zonā, gan ASV. Eiro zonā svarīgi ir nepieļaut spriedzes palielināšanos finanšu sektorā, pakāpeniski īstenot valdību budžeta deficītu un parāda līmeņu samazināšanu, kā arī mazināt makroekonomisko nesabalansētību un palielināt ražotāju konkurētspēju. Savukārt iespējamā izaugsmes tempu turpmāka samazināšanās ASV ir saistīta ar nepieciešamo fiskālo konsolidāciju, kas nedrīkst būt pārāk strauja, turpmākajām tendencēm akciju tirgos, kā arī strauju mājsaimniecību uzkrājumu pieaugumu, kā rezultātā mazinātos privātais patēriņš.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informāciju par Eiropas ekonomiskās zonas valstu, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. IKP dinamika valstīs

% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati									% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati								
	2009		2010		2011					2009		2010		2011			
	IV	I	II	III	IV	I	II	III		IV	I	II	III	IV	I	II	III
ES-27	-1,7	1,1	2,5	2,2	1,9	2,4	1,7	1,3		0,5	0,4	1,0	0,5	0,2	0,7	0,2	0,3
Eiro zona	-1,8	1,2	2,4	2,0	1,8	2,5	1,6	1,2		0,4	0,4	0,9	0,4	0,3	0,8	0,2	0,2
Latvija	-16,0	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	6,6		1,1	1,2	0,0	0,9	0,9	1,2	2,1	1,7
Lietuva	-15,3	-0,9	0,9	0,8	4,8	5,9	6,5	6,7		-1,3	1,2	0,7	0,7	1,8	2,1	1,8	1,4
Igaunija	-8,7	-4,2	2,5	4,5	6,0	9,5	8,4	8,5		1,1	-0,1	2,8	1,3	2,1	3,0	1,7	1,2
Austrija	-0,3	0,2	2,6	3,6	2,6	5,3	4,0	2,7		0,8	0,0	0,9	1,5	1,1	0,9	0,5	0,3
Beļģija	0,8	1,9	2,9	2,1	2,2	3,0	2,3	1,6		0,6	0,1	1,1	0,4	0,5	0,9	0,4	-0,1
Bulgārija	-7,6	-4,8	1,0	0,3	3,1	1,5	2,2	2,3		-3,1	0,9	1,6	0,7	0,5	0,5	0,3	0,3
Čehija	-2,8	0,9	3,7	3,0	3,3	3,1	2,0	1,2		0,9	0,7	1,0	0,7	0,6	0,6	0,2	-0,1
Dānija	-4,1	-1,4	1,4	2,9	2,2	2,0	1,8	0,1		0,3	0,0	1,5	1,1	-0,5	0,0	1,0	-0,5
Francija	-0,7	1,0	1,9	1,7	1,3	2,5	1,8	1,4		0,6	0,1	0,5	0,4	0,4	0,9	-0,1	0,3
Grieķija	-0,8	0,4	-0,7	-4,6	-8,6	-8,3	-7,4	-5,0		0,7	-1,9	-1,3	-1,6	-2,8	0,2	:	:
Itālija	-2,8	1,3	2,1	1,4	1,4	0,7	0,8	0,0		-0,1	0,8	0,4	0,3	0,0	0,1	0,3	-0,2
Īrija	-5,5	-1,1	-0,7	0,3	-0,2	0,2	2,1	-0,1		-1,3	1,5	-0,5	0,4	-1,4	1,8	1,4	-1,9
Kipra	-3,1	-0,6	0,7	2,1	2,3	1,6	1,4	-0,5		-0,1	0,9	0,4	1,0	0,3	-0,2	0,2	-0,7
Lielbritānija	-1,2	1,0	2,6	2,8	1,9	1,3	1,6	0,4		0,7	0,4	1,1	0,7	-0,5	0,4	0,0	0,6
Luksemburga	-1,9	0,7	4,1	2,0	3,9	2,9	0,5	1,1		-0,7	1,2	1,5	0,0	1,2	0,2	-0,9	0,6
Malta	0,3	3,9	2,7	1,8	3,2	2,0	2,4	2,2		1,0	1,0	-0,1	0,3	2,0	-0,3	0,4	0,3
Nīderlande	-2,0	0,5	2,1	1,8	2,3	2,8	1,6	1,1		0,4	0,4	0,6	0,3	0,6	0,8	0,2	-0,2
Polija	3,5	2,7	3,7	5,0	4,3	4,1	4,7	4,3		1,5	0,7	1,0	1,4	0,9	1,0	1,2	1,0
Portugāle	-1,1	2,0	1,4	1,1	1,1	-0,6	-1,0	:		-0,1	0,9	0,3	0,2	-0,4	-0,6	-0,2	-0,6
Rumānija	-6,5	-2,2	-0,4	-2,2	-0,6	1,7	1,4	4,4		-1,0	-0,1	0,3	-0,6	0,5	1,2	0,9	1,8
Slovākija	-3,7	4,9	4,4	4,0	3,7	3,4	3,5	3,0		1,4	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
Slovēnija	-5,3	-0,7	2,0	1,7	2,3	2,2	0,8	-0,5		-0,3	0,2	1,2	0,5	0,3	-0,1	0,0	-0,2
Somija	-6,0	0,5	5,0	3,3	5,6	5,0	1,9	2,7		-0,4	0,7	3,0	0,1	1,5	0,2	0,1	0,9
Spānija	-2,6	-0,7	0,2	0,0	0,2	1,0	0,8	0,7		-0,1	0,2	0,3	0,1	0,2	0,4	0,2	0,0
Ungārija	-4,4	0,1	1,0	1,8	1,9	2,5	1,5	1,4		0,2	1,1	0,4	0,7	0,2	0,5	0,2	0,5
Vācija	-1,6	2,6	4,4	4,0	3,8	5,0	3,0	2,5		0,7	0,5	1,9	0,8	0,5	1,3	0,3	0,5
Zviedrija	-1,0	2,8	5,0	6,9	7,7	6,3	4,2	4,6		0,9	1,9	2,0	1,9	1,2	0,7	1,0	1,6
Islande	-8,4	-6,6	-6,3	-2,9	-0,2	3,8	2,4	4,8		-1,8	-1,5	-1,9	1,7	1,3	2,8	-3,6	4,7
Norvēģija	-1,5	-0,2	1,8	-0,5	1,6	0,7	0,0	3,8		0,0	0,9	0,3	-1,7	2,2	-0,5	0,5	1,4
Šveice	0,1	2,4	2,6	2,7	3,1	2,3	2,2	1,3		0,4	0,8	0,7	0,9	0,4	0,4	0,5	0,2
ASV	-0,5	2,2	3,3	3,5	3,1	2,2	1,6	1,5		0,9	1,0	0,9	0,6	0,6	0,1	0,3	0,5
Japāna	-1,5	5,7	3,2	5,2	2,3	-1,0	-1,1	0,0		1,6	2,5	0,0	0,7	-0,7	-0,7	-0,3	1,5

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

Latvijas IKP 2011.gada 3.ceturksnī par 6,6% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni. Ceturkšņa laikā IKP palielinājās par 1,7% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet, salīdzinot ar krīzes zemāko punktu 2009.gada 3.ceturksnī, – par 9,5%. Kopumā 2011.gada trīs ceturkšņos IKP par 5,4% pārsniedza 2010.gada pirmo trīs ceturkšņu līmeni.

Ienākumu pieaugums no eksporta pozitīvi ietekmē ne tikai uz eksportu orientētās nozares, bet arī nozares, kas pamatā darbojas iekšējā tirgū. 2011.gada 3.ceturksnī apstrādes rūpniecība pieauga par 9,3%, salīdzinot ar 2010.gada atbilstošo periodu. Pateicoties ievērojamam kravu pārvadājumu apjomu pieaugumam dzelzceļā un ostās, 2011.gada 3.ceturksnī transporta un uzglabāšanas nozare par 9% pārsniedza 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni. Pārējās rūpniecības nozares (ieguves rūpniecība, karjeru izstrāde, elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana, ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana) 2011.gada 3.ceturksnī pieauga par 6,2%, salīdzinot ar 2010.gada 3.ceturksni. Savukārt lauksaimniecības, mežsaimniecības un zvejniecības nozare šajā laika periodā ir pieaugusi par 0,6%. Kopumā tirgojamo nozaru izaugsme veidoja nedaudz vairāk nekā 40% no kopējā IKP pieauguma 3.ceturksnī.

Ņemot vērā, ka arī iekšējā tirgū situācija pakāpeniski uzlabojas, 2011.gada 3.ceturkšņa laikā strauja izaugsme bija vērojama tirdzniecības un būvniecības nozarēs. Tirdzniecības, ēdināšanas un izmitināšanas nozare pārsniedza 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni par 10,4%. Tirdzniecības nozares izaugsmi joprojām pamatā nosaka vairumtirdzniecības apjomu pieaugums. Savukārt pēc apjomīgas lejupslīdes krīzes laikā, 2011.gada 3.ceturksnī pieaugums vērojams arī būvniecības nozarē, kur būvniecības apjomi ceturkšņa laikā pieauga par 16,2% un par 19,2% pārsniedza 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni.

Neliels pieaugums 2011.gada 3.ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu ir vērojams sabiedrisko pakalpojumu nozarē (par 1,6%). Savukārt komercpakalpojumu nozarē sniegto pakalpojumu apjoms 2011.gada 3.ceturksnī par 0,9% atpalika no 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni. Samazinājumu pamatā noteica aktivitāšu kritums operācijās ar nekustamo īpašumu (2011.gada 3.ceturkšņa laikā – par 4,5%).

2011.gadā stabili turpināja palielināties **mazumtirdzniecības** uzņēmumu apgrozījums, kas 2011.gada novembrī bija par 7,6% lielāks nekā iepriekšējā gada novembrī (salīdzināmās cenās). 2011.gada vienpadsmit mēnešos mazumtirdzniecības apgrozījums par 4,3% pārsniedza 2010.gada atbilstošā perioda līmeni. Mazumtirdzniecības apjomu pieaugumu pamatā nosaka privātā patēriņa atjaunošanās.

Dažāda veida mazumtirdzniecības uzņēmumos apgrozījuma pieauguma tendences bija atšķirīgas. 2011.gada novembrī auto degvielas mazumtirdzniecības apjomi par 1% atpalika no 2010.gada atbilstošā mēneša līmeņa. Šajā pašā laikā pārtikas mazumtirdzniecības apjomi bija par 5,2% lielāki nekā 2010.gada novembrī. Mazumtirdzniecības apjomi nepārtikas preču tirdzniecībā gada laikā palielinājās par 12,2%, kas kopumā veidoja 80% no visa mazumtirdzniecības apgrozījuma pieauguma.

Kopš 2010.gada 1.ceturkšņa ir vērojams **vairumtirdzniecības** apjomu pieaugums gada griezumā un stabili pieauguma tempi saglabājās arī 2011.gadā. Vairumtirdzniecības pieauguma pamatā ir gan Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījuma palielinājums, gan pieprasījuma pieaugums iekšējā tirgū. 2011.gada 3.ceturksnī vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījuma apjomi bija par 24,1% lielāki nekā 2010.gada 3.ceturksnī.

Būvniecības produkcijas apjoms 2011.gada 3.ceturksnī faktiskajās cenās bija 301,8 milj. latu. Tas bija par 15,1% vairāk nekā 2.ceturksnī (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un par 19,6% pārsniedza 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni. Ceturkšņa laikā ēku būvniecības apjomi palielinājās par 13,4%, bet inženierbūvju – par 15,5%. Straujos būvniecības izaugsmes tempus pamatā nosaka ES fondu aktīvā apguve. Tāpat ir jāņem vērā, ka krīzes laikā būvniecības nozares apjomi saruka par gandrīz 60 procentiem. 2011.gada laikā vērojamais izsniegto būvatļauju skaita pieaugums liecina, ka nozare turpinās atgūties no krīzes radītajām sekām.

Jāatzīmē, ka būvniecības nozare salīdzinoši veiksmīgi ir spējusi krīzes laikā pārorientēties uz ārējiem tirgiem. Latvijas būvnieku veikto darbu apjoms ārpus Latvijas 2011.gada 3.ceturksnī faktiskajās cenās bija 21,2 milj. latu, par gandrīz 50% pārsniedzot 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni. Savukārt, salīdzinot ar 2008.gada 3.ceturksni, Latvijas būvnieku veikto darbu apjoms ārpus Latvijas ir pieaudzis vairāk kā 6 reizes.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi 2011.gada novembrī, salīdzinot ar oktobri, pieauga par 3,2% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Šāds ražošanas apjomu kāpums mēneša laikā ir vērtējams ļoti atzinīgi, jo pieaugušie riski ārējos tirgos, īpaši eiro zonā, pagaidām nav ietekmējuši Latvijas rūpniecības izaugsmi. Salīdzinājumā ar 2010.gada novembri nozares ražošanas apjomi ir auguši par 12,1 procentu.

Kopumā 2011.gada vienpadsmit mēnešu laikā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi ir kāpuši par 11,7%. Lielākais ieguldījums apstrādes rūpniecības nozares izaugsmē bija kokapstrādei un metālu un gatavo metālizstrādājumu ražošanas apakšnozarēm, kurās ražošanas apjomu pieaugums nodrošināja praktiski pusi no visas apstrādes rūpniecības izaugsmes. 2011.gada laikā ievērojami pieauguma tempi ir vērojami elektrisko un optisko iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanas un mašīnbūves nozarēs. Tajā pašā laikā jāatzīmē, ka viena no lielākajām rūpniecības apakšnozarēm – pārtikas rūpniecība, no krīzes radītajām sekām atkopjas lēnāk nekā citas nozares. 2011.gada vienpadsmit mēnešos nozares ražošanas apjomi ir pieauguši tikai par 1%, salīdzinot ar 2010.gada attiecīgo periodu.

2011.gada novembrī, salīdzinot ar oktobri, apstrādes rūpniecības apgrozījums pieauga par 1,9% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Salīdzinājumā ar 2010.gada novembri nozares apgrozījums ir audzis par 17,5 procentiem.

Apstrādes rūpniecības apgrozījuma pieaugumu 2011.gada laikā noteica ne tikai ražošanas apjomu kāpums, bet arī ražotāju cenu pieaugums gan vietējā, gan eksporta tirgos realizētajai produkcijai. Piemēram, pārtikas rūpniecībā apgrozījums 2011.gada novembrī bija par 8,4% lielāks nekā gadu iepriekš, ko pamatā ietekmēja pārtikas cenu kāpums pasaulē, kas bija vērojams 2011.gada sākumā.

2011.gada novembrī apstrādes rūpniecības nozares eksportā realizēja par 24,5% vairāk produkcijas nekā gadu iepriekš. Eksportā realizētās produkcijas vērtība 2011.gadā pārsniedza pirmskrīzes līmeni. Vienlaikus jāatzīmē, ka 2011.gadā pieprasījums pēc Latvijas rūpniecības ražojumiem pakāpeniski ir audzis arī iekšēja tirgū (par 14%, salīdzinot ar 2010.gada vienpadsmit mēnešiem).

Pēdējos mēnešos ir nostabilizējies eksporta īpatsvars apstrādes rūpniecības nozares realizācijā – 2011.gadā 60% no kopējās nozarē saražotās produkcijas tika eksportēta. Salīdzinājumā ar 2008.gadu eksporta īpatsvars apstrādes rūpniecības realizācijā ir pieaudzis par 10 procentpunktiem. Nedaudz vairāk par 72% no visa eksporta tiek realizēti ES valstu tirgos. Eiro zonas valstīs tiek realizēti 34% no kopējās eksportētās produkcijas, pie tam jāatzīmē, ka 40% no visa Eiro zonas valstīs realizētās produkcijas tiek eksportēts uz Igauniju (14% no kopējā eksporta). Lietuvā tiek realizēti gandrīz 18% no visas eksportētās produkcijas, savukārt uz NVS valstīm tiek izvesti 14,5% no visa eksporta.

2011.gada 3.ceturksnī stabili turpināja pieaugt jaunie pasūtījumi tādās nozarēs kā vieglā rūpniecība, transportlīdzekļu ražošana un mašīnbūve. Jāatzīmē, ka jauno pasūtījumu apjomi aug ne tikai eksporta tirgos, bet arī vietējā tirgū.

Atbilstoši ražošanas apjomu kāpumam, turpina palielināties ražošanas jaudu noslodze. 2011.gada 4.ceturksnī jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā bija 69,4%, par 2,7 procentpunktiem pārsniedzot 2010.gada 4.ceturkšņa līmeni.

Konjunktūras apsekojumu rezultāti liecina, ka uzņēmēju un patērētāju novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām 2011.gada laikā būtiski nemainījās. Latvijas ekonomikas sentimenta indekss 2011.gada decembrī bija 102,7 punkti, kas ir tikai par 1 punktu vairāk nekā 2010.gada decembrī. Vienlaikus jāatzīmē, ka kopumā ES dalībvalstīs ekonomikas sentimenta indekss kopš 2011.gada vidus samazinās.

Latvijas apstrādes rūpniecības uzņēmumu konjunktūras apsekojumi rāda, ka uzņēmēju kopējais novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām neuzlabojas, vienlaikus optimistiskāk uzņēmēji vērtē eksporta attīstības iespējas. Kopējais rūpniecības konfidences rādītājs 2011.gada decembrī bija 5,7 punkti, un, salīdzinot ar 2010.gada decembri, tas ir pasliktinājies par 1 punktu. Tomēr jāatzīmē, ka 2011.gada decembrī uzņēmēju konfidence par 30,7 punktiem pārsniedza 2009.gada februāra līmeni, kad rādītājs bija sasniedzis zemāko punktu. Kopumā rūpniecības uzņēmumu konfidenci ietekmē neskaidrība par galveno tirdzniecības partnervalstu attīstības perspektīvām.

Arī tirdzniecības un pakalpojumu konfidences rādītāji aizvadītā gada laikā praktiski nemainījās. Savukārt būvniecības nozares un patērētāju konfidence 2011.gada laikā uzlabojās, tomēr joprojām bija ļoti zemā līmenī.

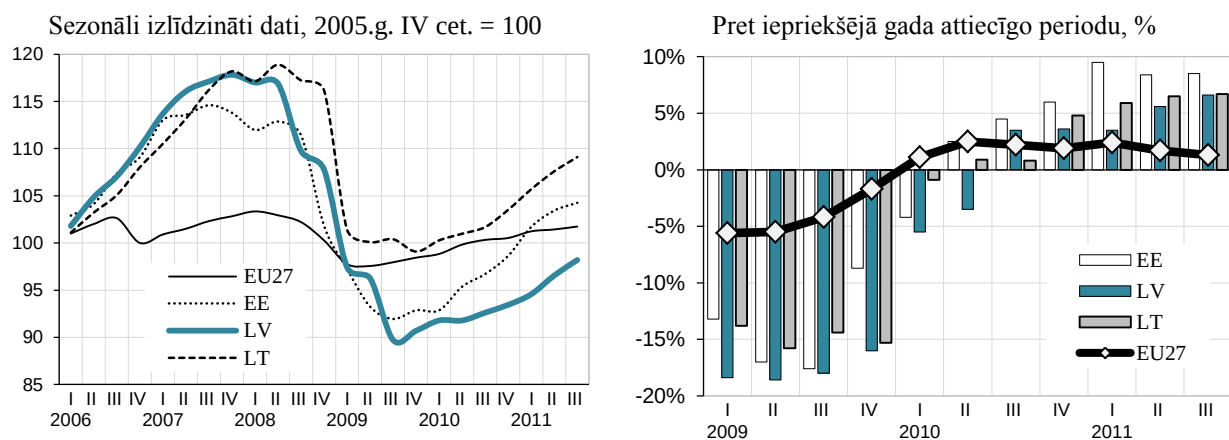
Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

2.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

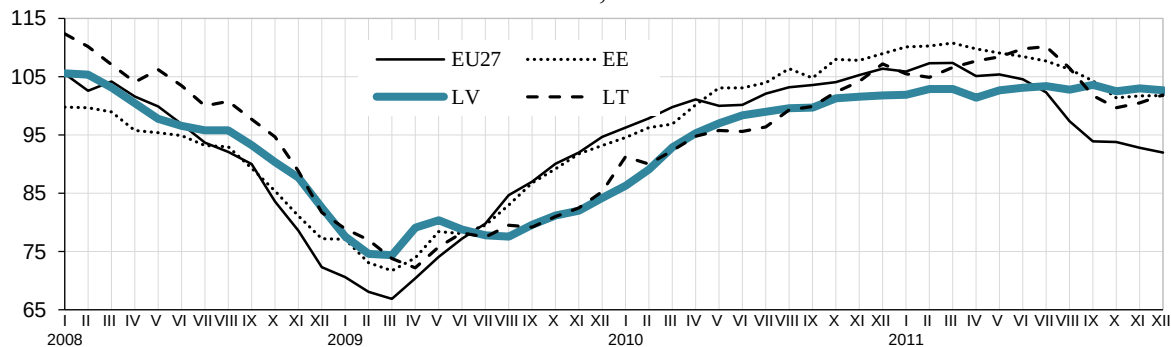
Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2009	2010	2009	2010	2011					
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	9,1	2,0	18,9	3,8	1,1	0,5	4,1	7,4	4,3	0,6
Apstrādes rūpniecība	-17,8	16,5	-9,5	4,0	15,4	23,4	21,7	14,7	14,6	9,3
Pārējā rūpniecība	-3,9	6,2	-7,8	8,5	5,8	3,6	6,0	-1,1	3,8	6,2
Būvniecība	-32,0	-23,9	-35,8	-43,4	-35,3	-13,1	-9,6	-11,8	-0,9	19,6
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	-25,2	3,1	-18,7	-8,9	0,0	10,6	9,8	10,4	8,4	10,4
Transports un uzglabāšana	1,1	5,6	1,9	5,3	5,5	6,7	5,1	7,6	8,1	9,0
Citi komercpakalpojumi	-9,3	-6,4	-11,9	-5,5	-7,1	-4,0	-2,1	-1,5	2,4	-0,9
Sabiedriskie pakalpojumi	-14,7	-4,7	-16,4	-10,9	-11,4	-2,6	-1,3	0,6	1,0	1,6
IKP	-17,7	-0,3	-16,0	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	6,6

Ieguldījums pieaugumā, %										
	2009	2010	2009	2010	2011					
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	0,3	0,1	0,5	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0
Apstrādes rūpniecība	-2,3	1,3	-1,1	0,4	1,5	2,8	2,2	1,4	1,8	1,3
Pārējā rūpniecība	-0,2	0,2	-0,4	0,4	0,2	0,1	0,2	-0,1	0,1	0,2
Būvniecība	-3,6	-1,3	-4,3	-2,7	-2,7	-1,2	-0,7	-0,4	0,0	1,6
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	-6,5	0,4	-4,5	-1,8	0,0	2,3	1,8	1,7	1,7	2,4
Transports un uzglabāšana	0,1	0,5	0,2	0,7	0,7	0,9	0,6	0,9	1,1	1,2
Citi komercpakalpojumi	-1,3	-0,6	-3,5	-1,6	-1,7	-1,1	-0,5	-0,4	0,6	-0,2
Sabiedriskie pakalpojumi	-4,5	-0,9	-2,9	-1,2	-1,4	-0,3	-0,2	0,1	0,1	0,2
IKP	-17,7	-0,3	-16,0	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	6,6

2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem

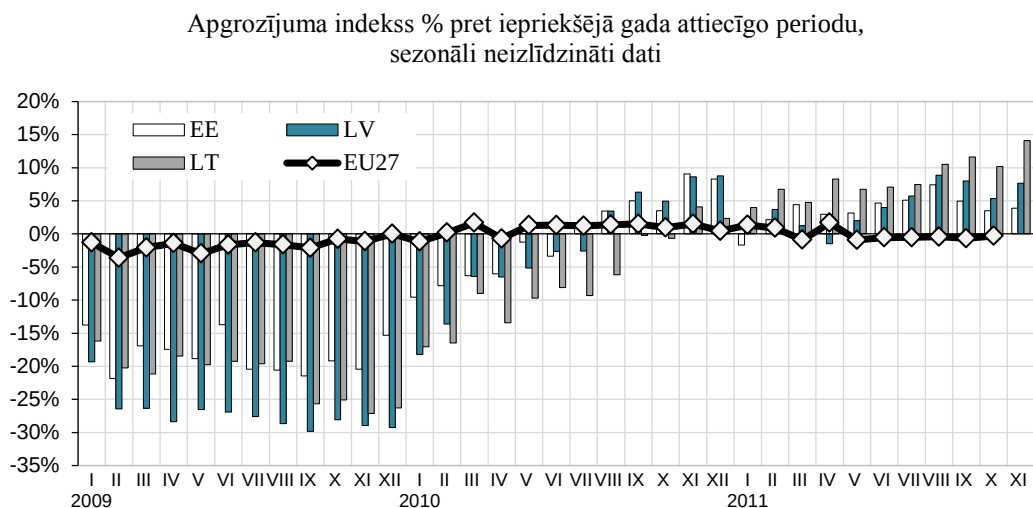
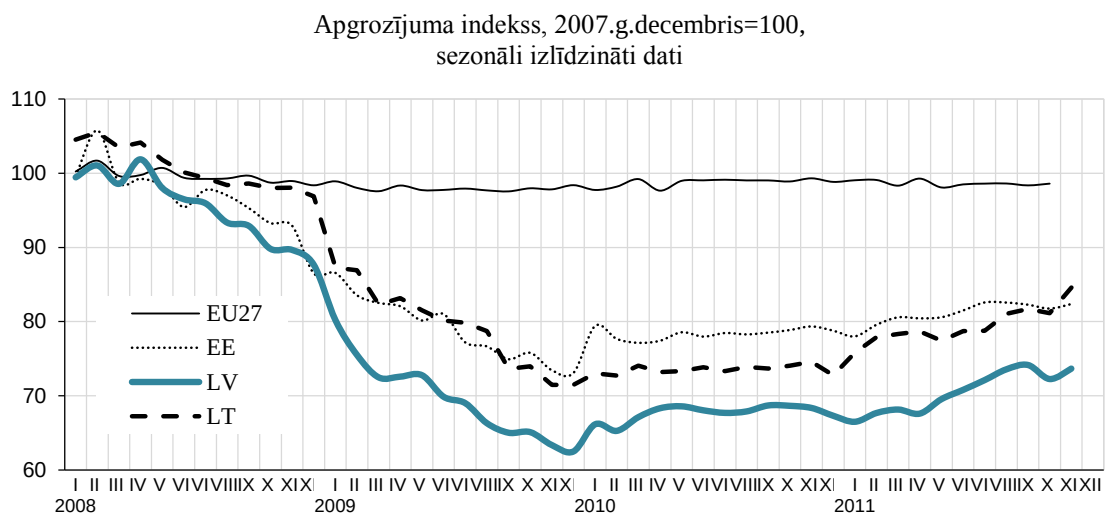

2.2. attēls. Ekonomikas sentimenta indekss, sezonāli izlīdzināts

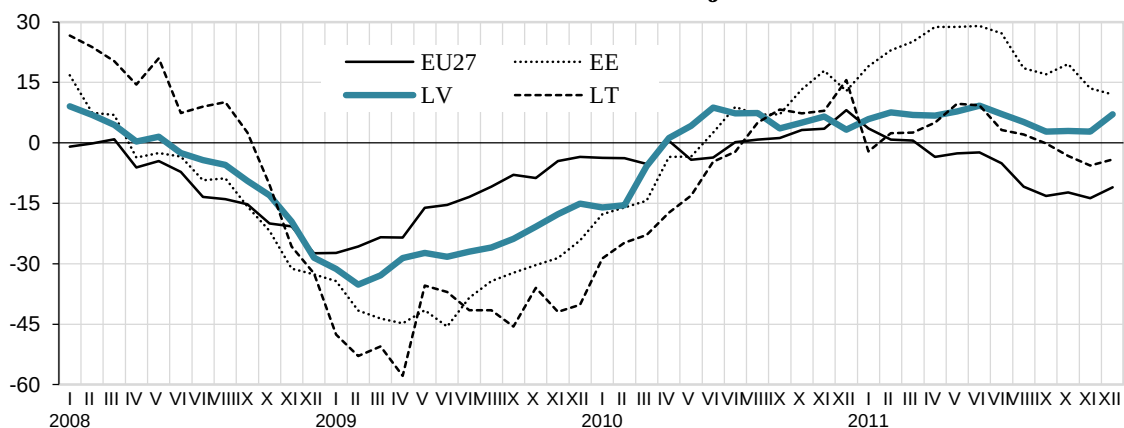

* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svēto lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu sektora, būvniecības un mazumtirdzniecības konfidences rādītājiem, kā arī patērētāju konfidences indikatora.

2.3.attēls. Mazumtirdzniecība

2.4.attēls. Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs

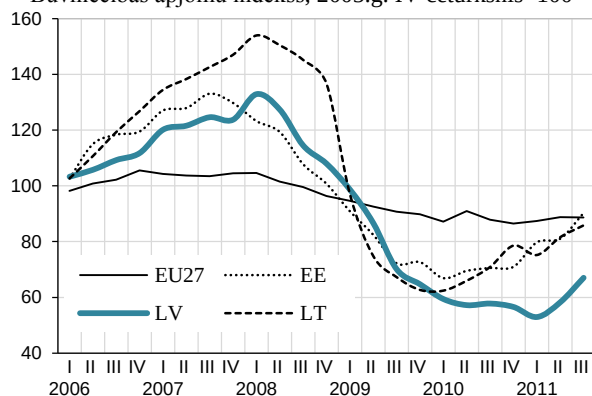

* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvaram, kas izteikti procentos.

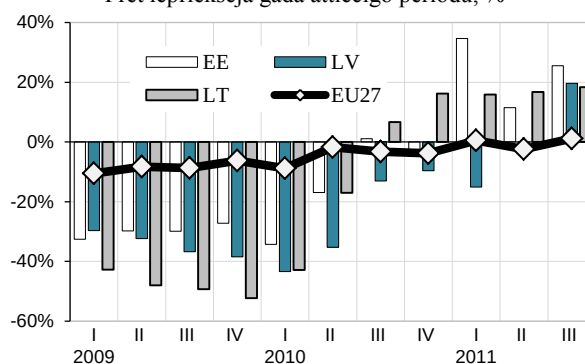
2.5.attēls. Būvniecību raksturojošie rādītāji

Būvniecības apjomi

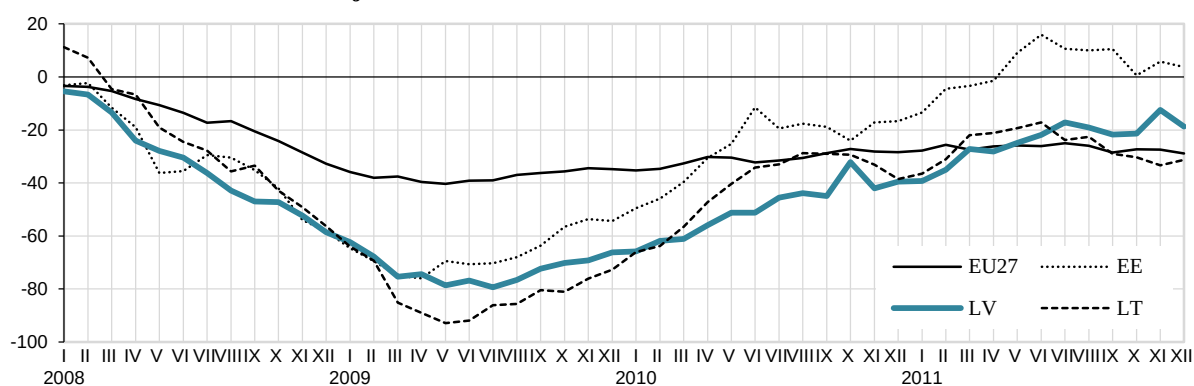
Būvniecības apjomu indekss, 2005.g. IV ceturksnis=100

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

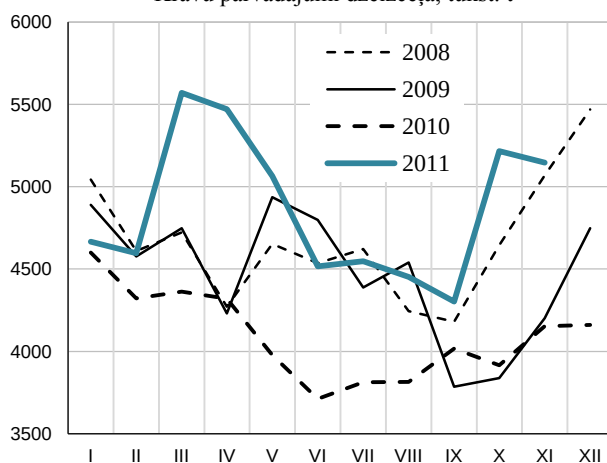
Būvniecības konfidences rādītājs

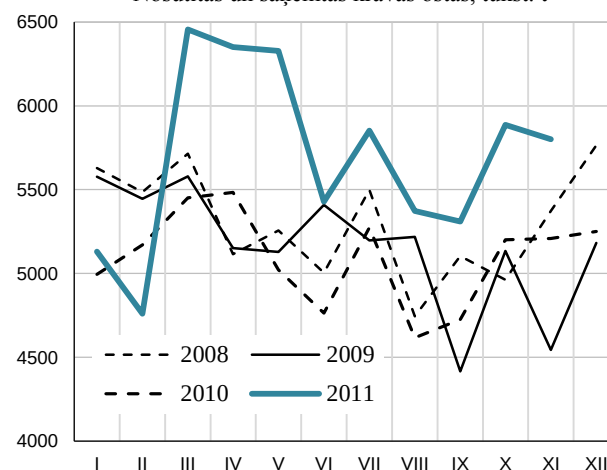
* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.6.attēls. Kravu apgrozījums

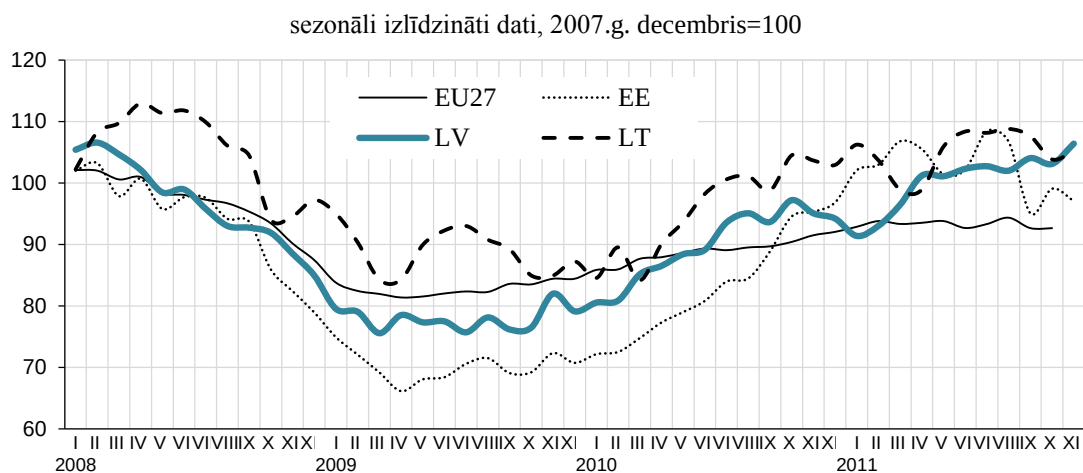
Kravu pārvadājumi dzelzceļā, tūkst. t

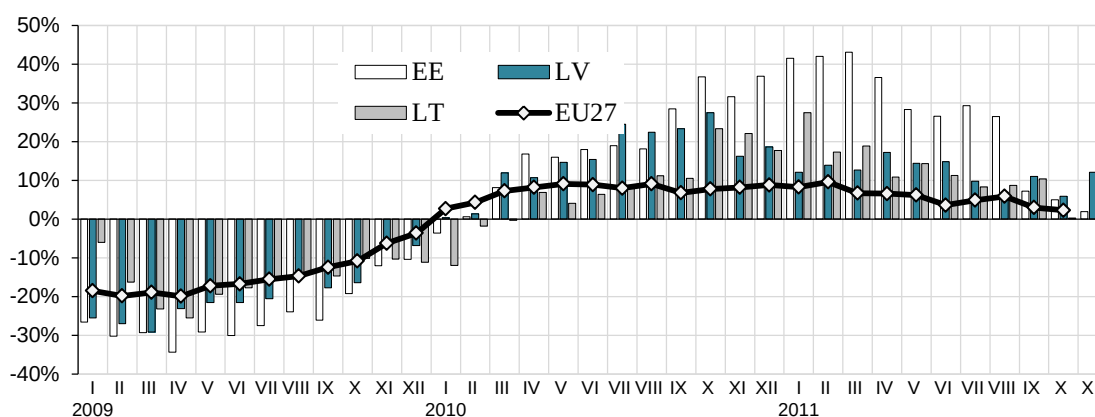
Nosūtītās un saņemtās kravas ostās, tūkst. t

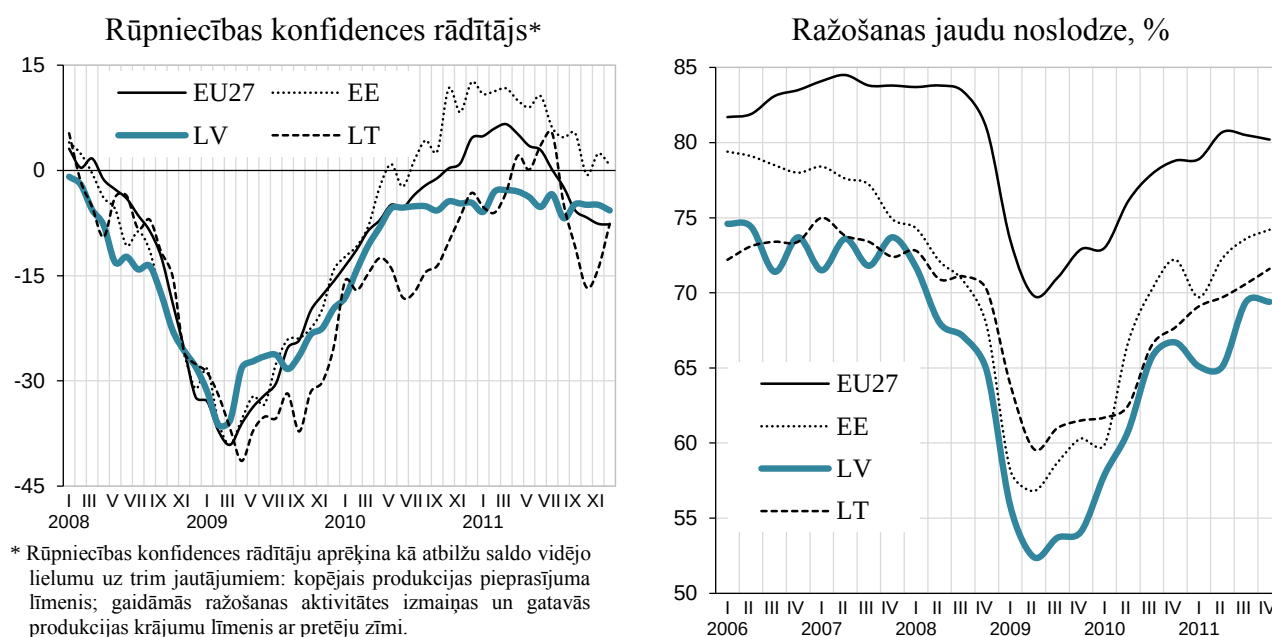
2.7.attēls. Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

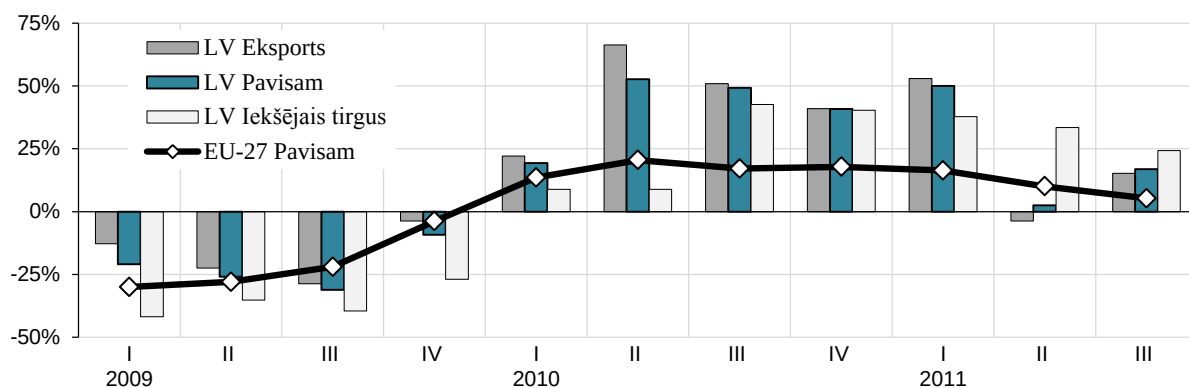

2.8.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze

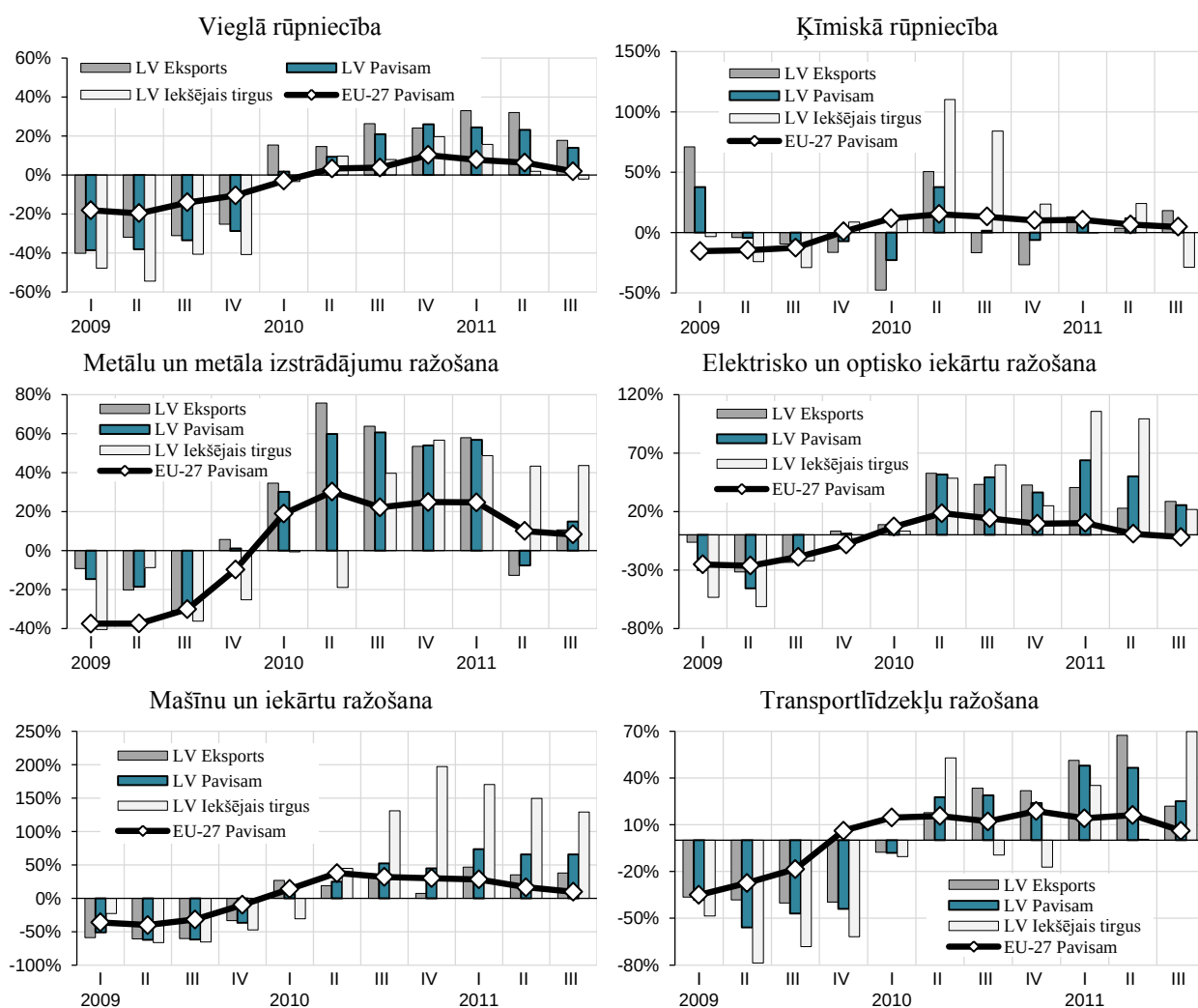

2.9.attēls. Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecībā

Kopā apstrādes rūpniecības nozarēs, kas darbojas galvenokārt uz pasūtījumiem
 % pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

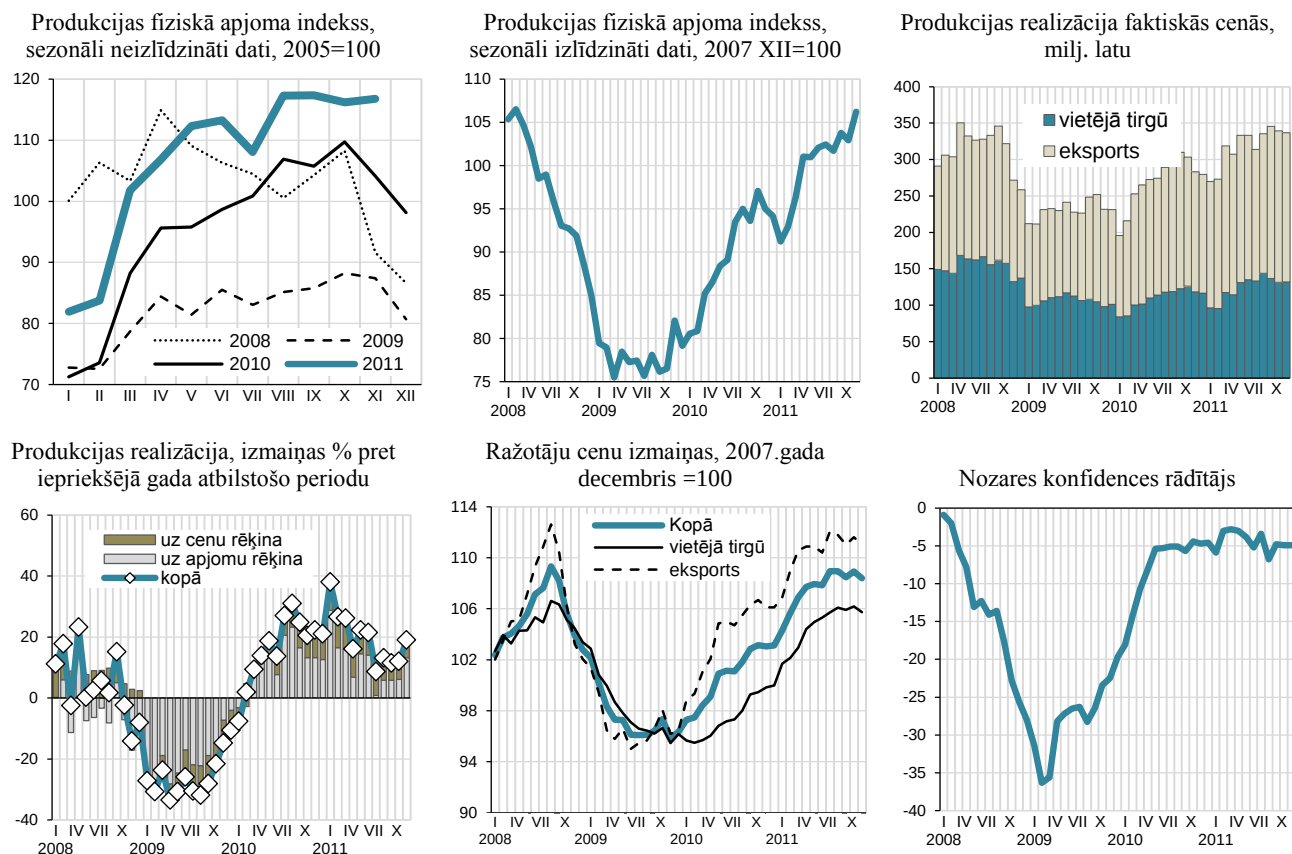

Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecības apakšnozarēs
 % pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

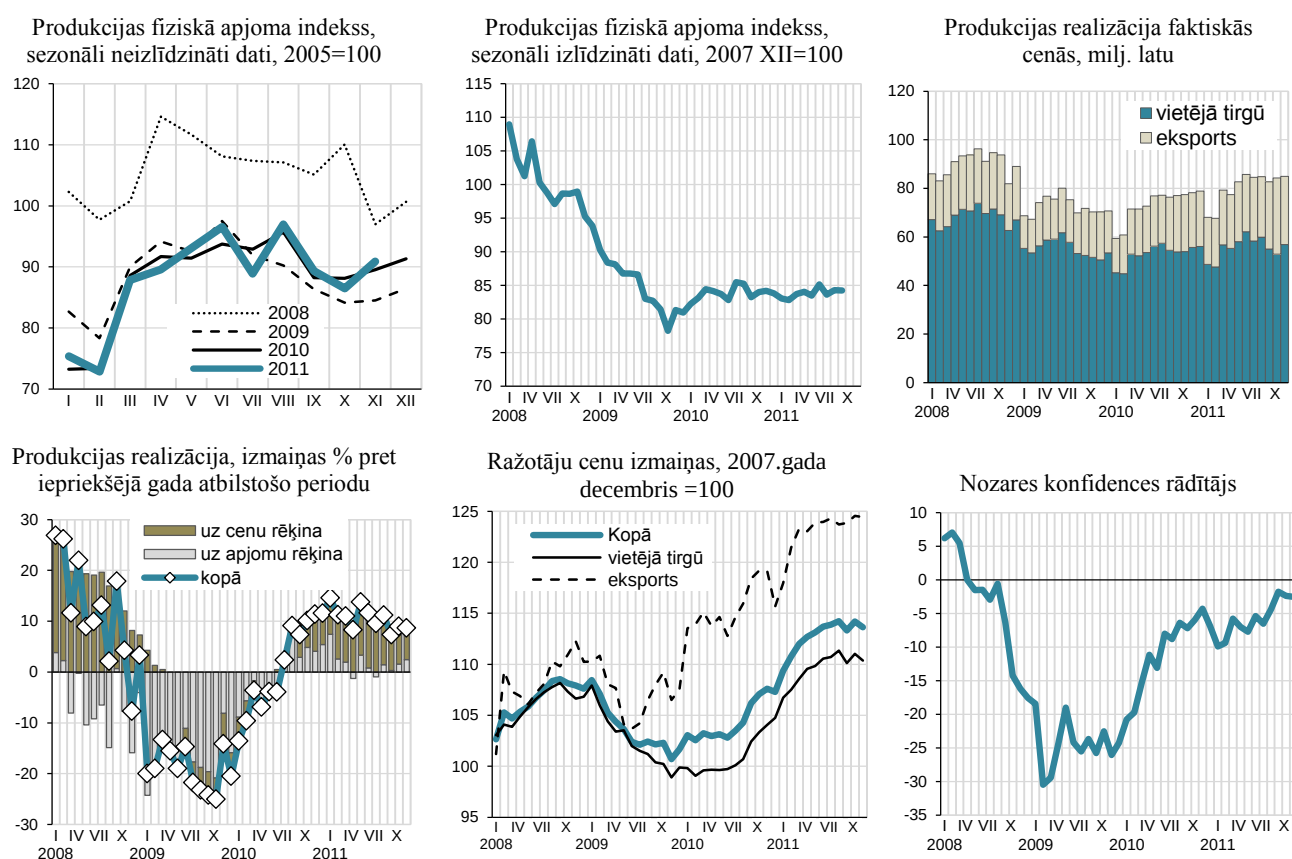

* Jauno pasūtījumu apjoms ietver visus pārskata periodā (mēneši) noslēgtos, saskaņotos pasūtījumus (līgumi, kontrakti), kas saista ražotāju ar trešo pusi par preču vai pakalpojumu piegādi. Jauno pasūtījumu izmaiņas raksturo apstrādes rūpniecības nozarē saņemto jauno pasūtījumu apjoma izmaiņas pārskata periodā, salīdzinot ar bāzes periodu.

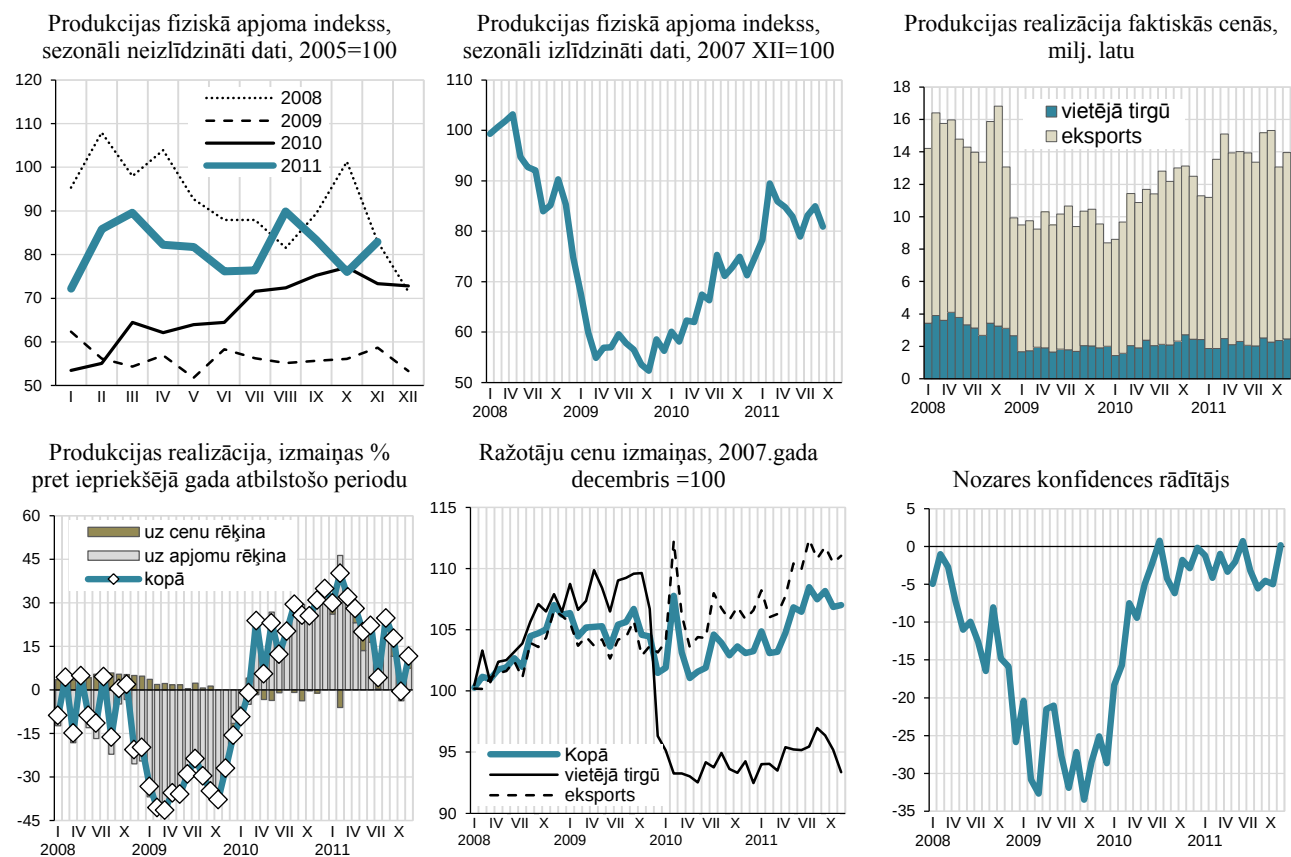
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji

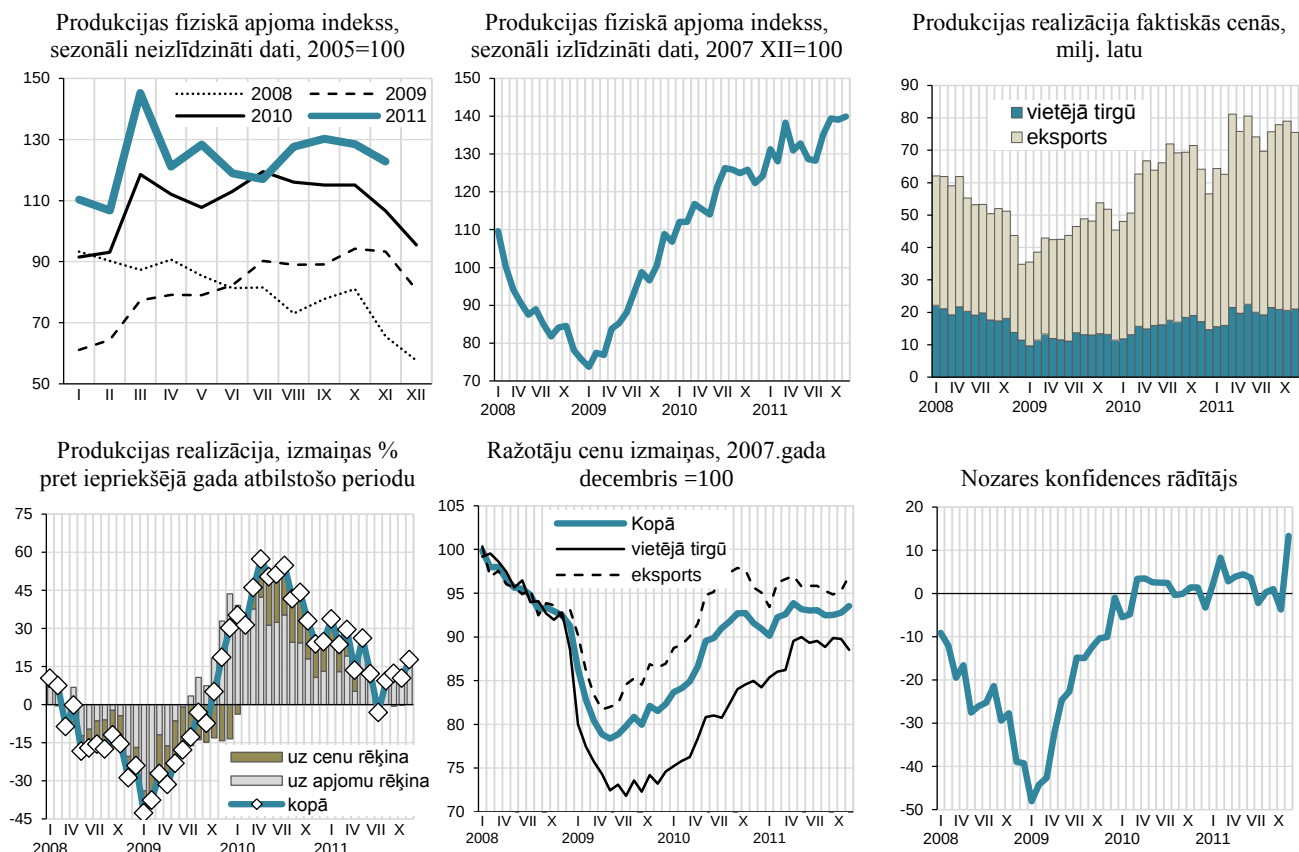
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji

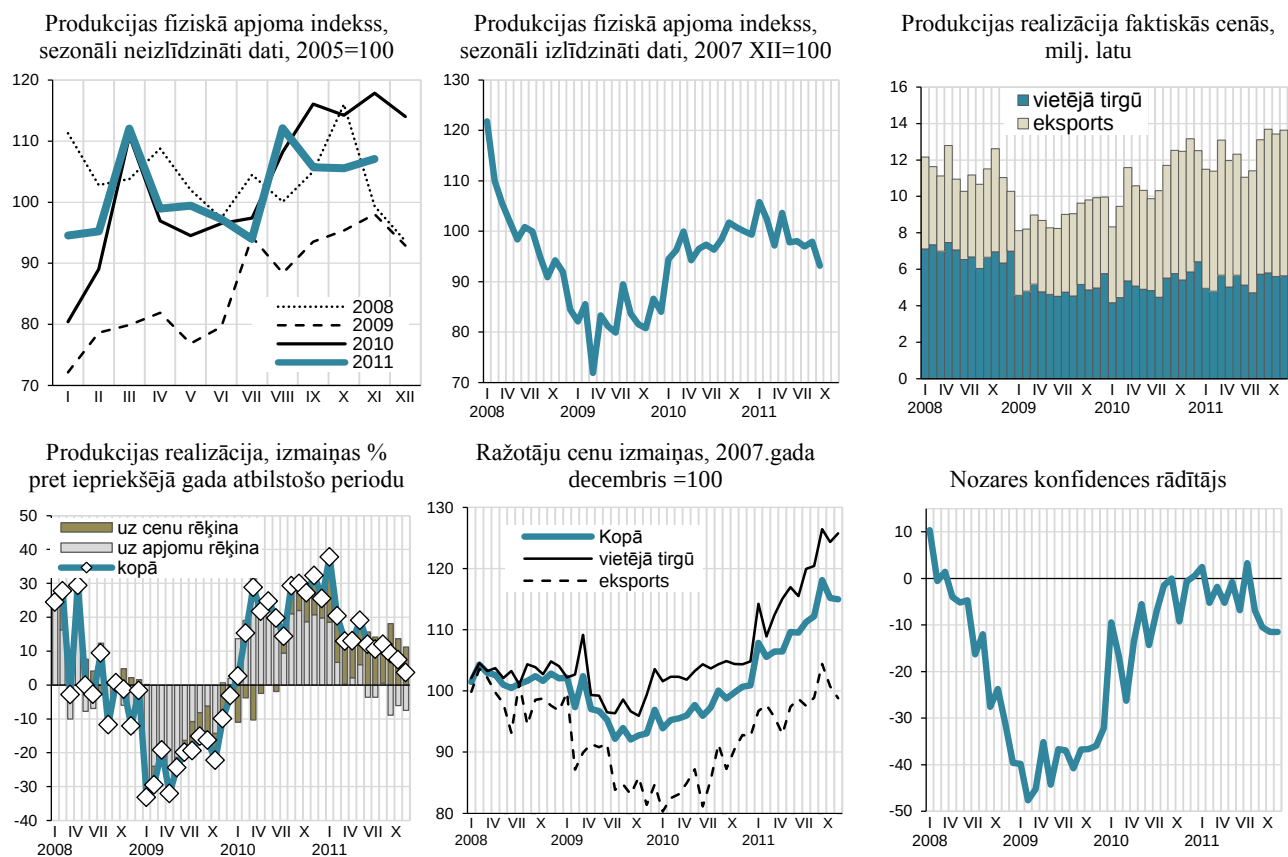
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji

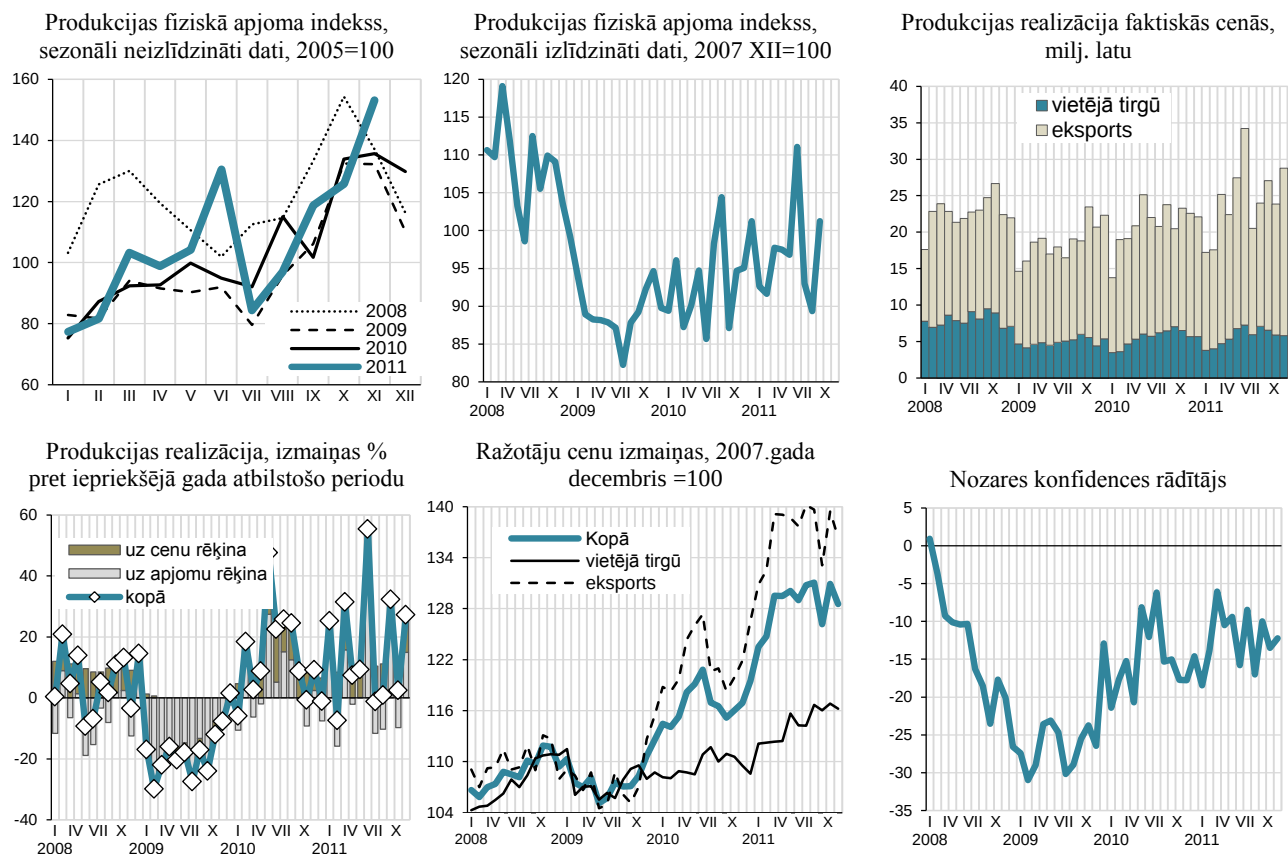
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojoši rādītāji

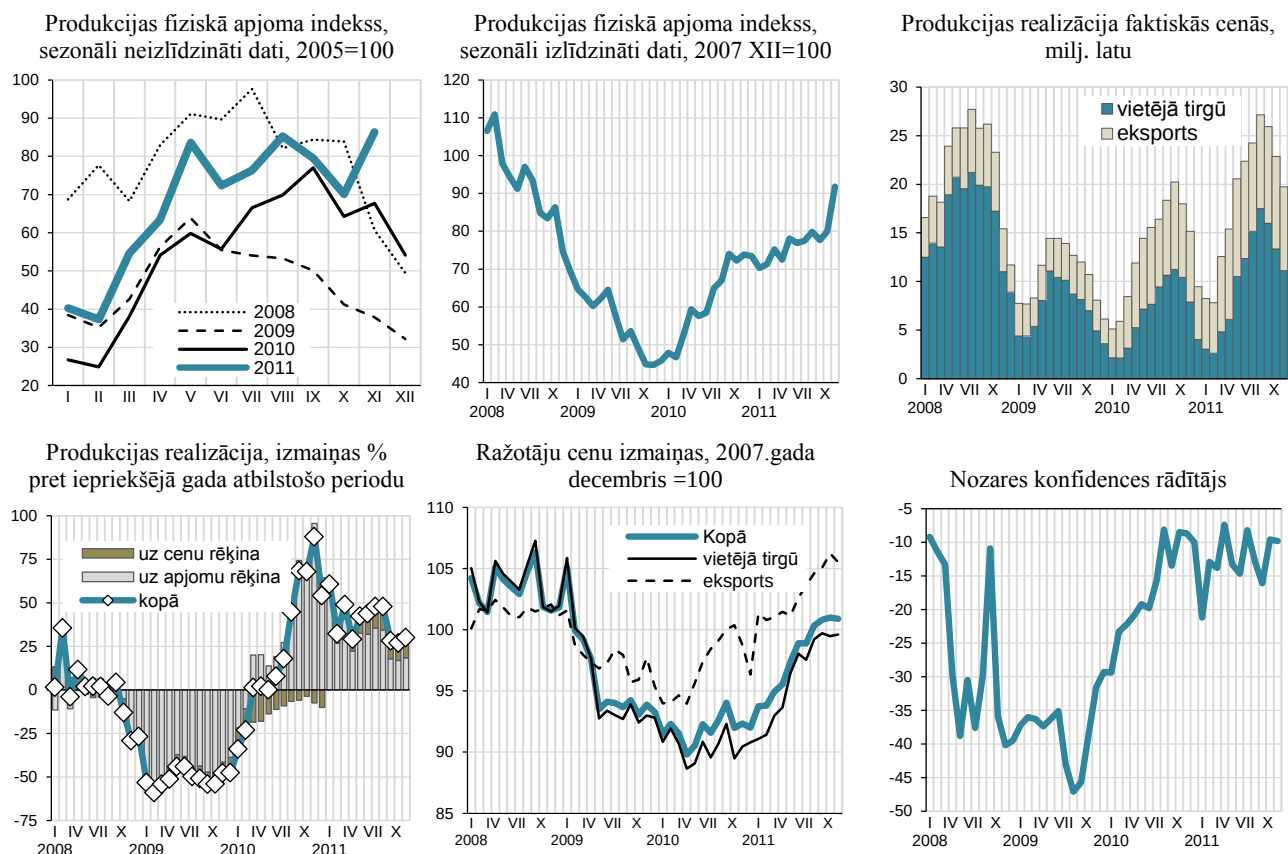
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji

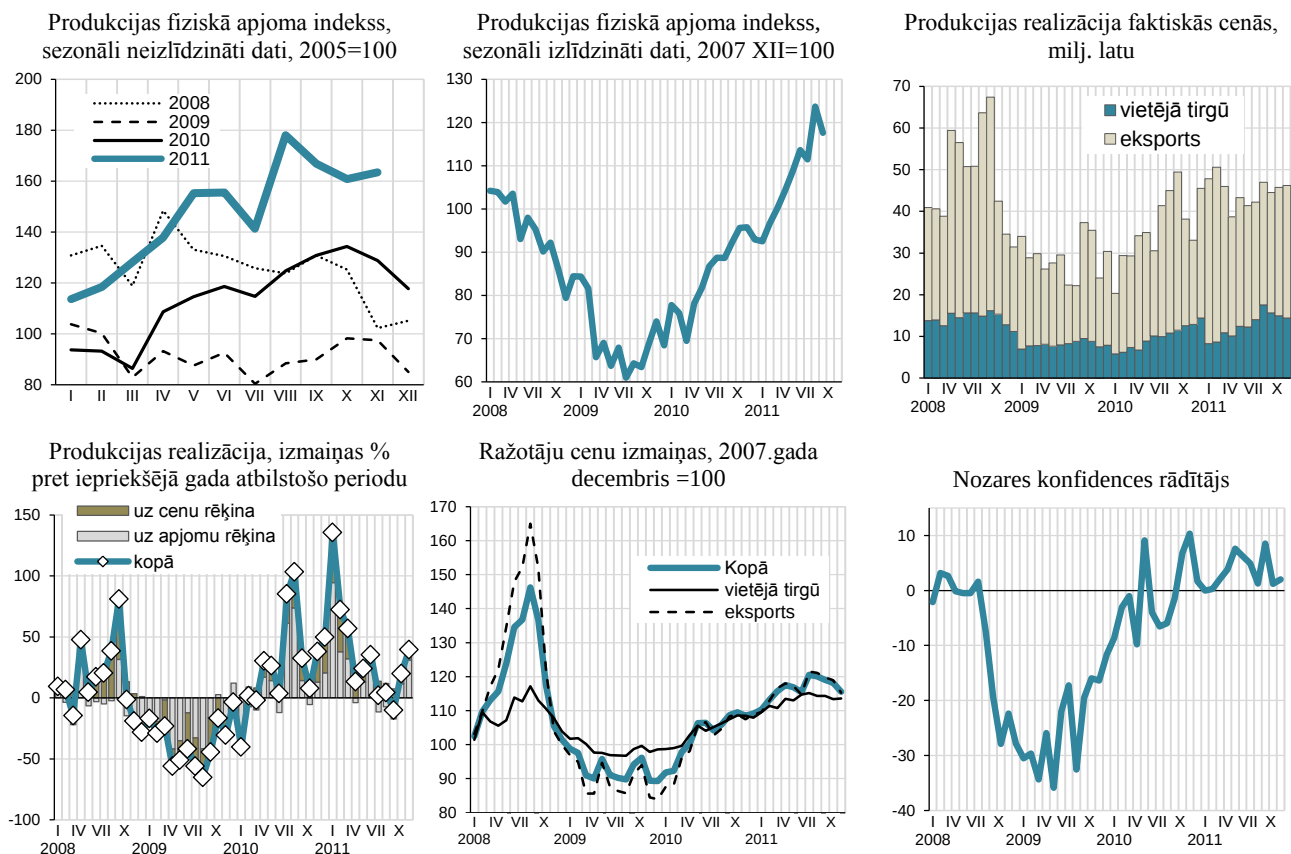
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji

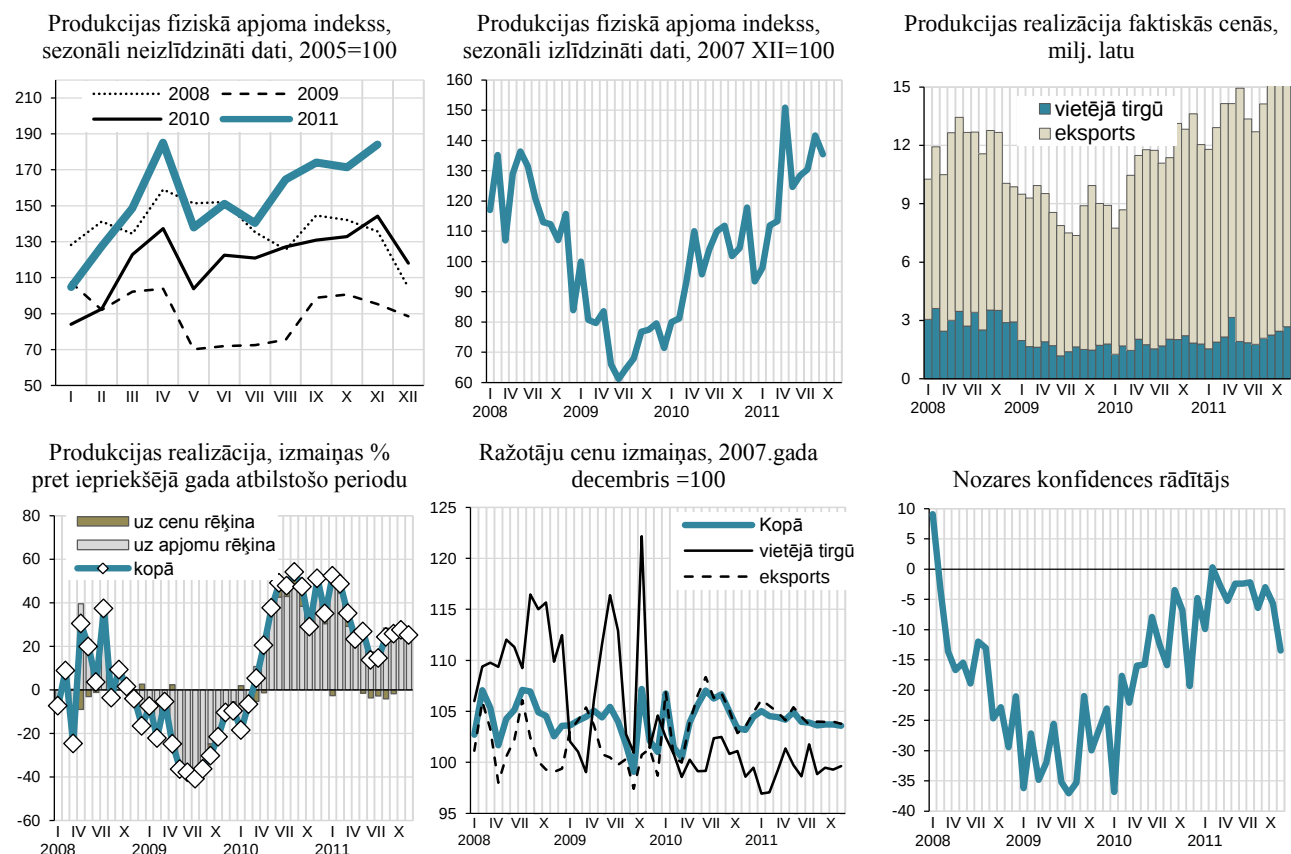
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji

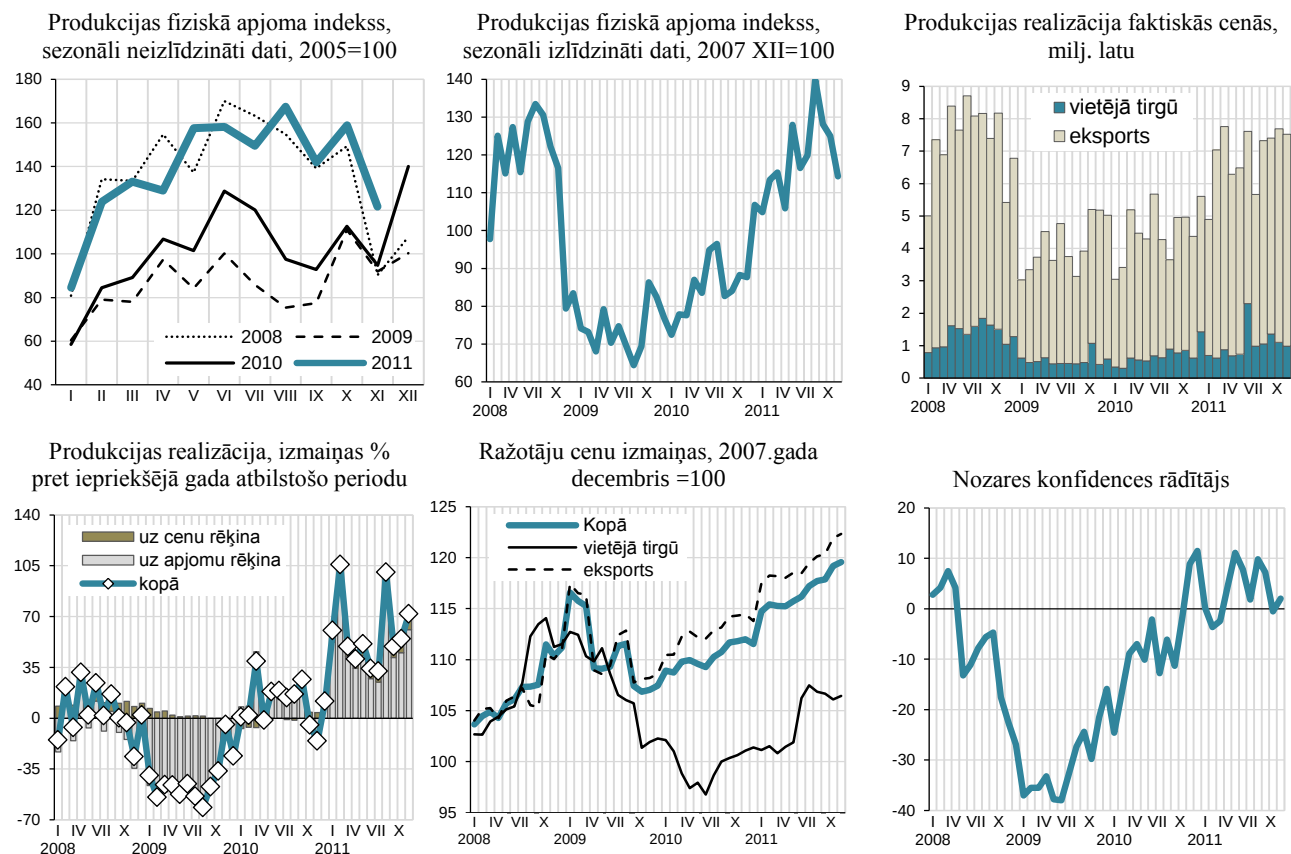
2.17.attēls. Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji

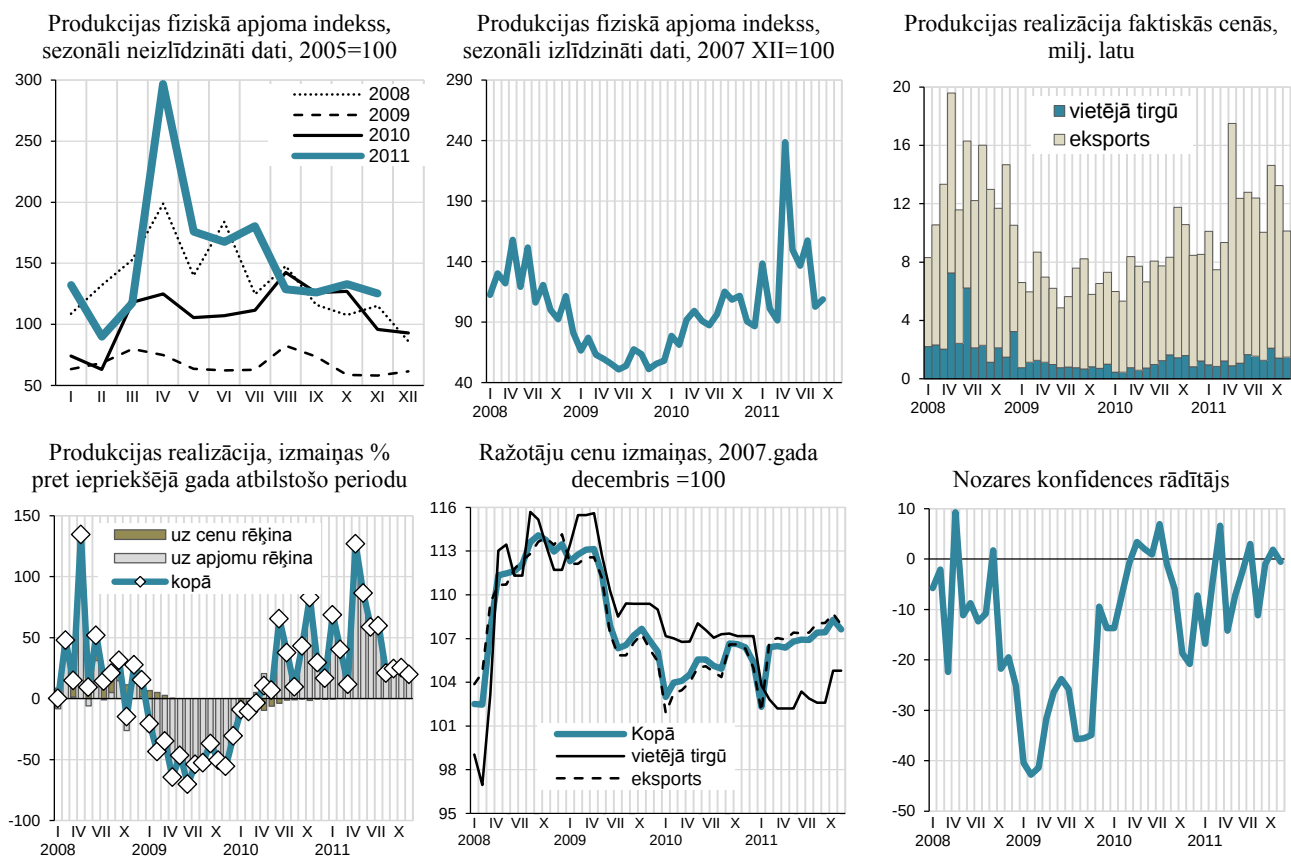
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji

2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji

2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji

3. Pieprasījums

2011.gadā turpināja palielināties **iekšzemes pieprasījums**. 2011.gada 3.ceturksnī iekšzemes pieprasījums pieauga par 2,4% (pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem). Salīdzinot ar iekšzemes pieprasījuma zemāko līmeni krīzes laikā (2009.gada 4.ceturksnī), tas ir palielinājies par 14,6%. Iekšzemes pieprasījuma pieaugums 2011.gada trīs ceturkšņos lielā mērā saistīts ar investīciju un privātā patēriņa palielinājumu.

Kopš 2011.gada sākuma turpina palielināties privātais patēriņš, ko nosaka situācijas uzlabošanās darba tirgū – pieaug nodarbinātība un darba samaksa. 2011.gada 3.ceturksnī privātais patēriņš pieauga par 2% (pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem) un bija par 5,4% lielāks nekā 2010.gada 3.ceturksnī. Kopumā privātais patēriņš pieaug nedaudz lēnākos tempos nekā IKP un 2011.gada 3.ceturksnī tas bija tikai 76,8% no 2008.gada 1.ceturkšņa līmeņa, kad aizsākās tā samazinājums. Privātā patēriņa straujāku atjaunošanos ierobežo liels mājsaimniecību parādu slogs, augošās cenas, īpaši pārtikai un degvielai, kā arī pirkjspēju mazinošā nodokļu likmju palielināšana.

Krīzes laikā ievērojami saruka arī valsts patēriņa apjomi, kas ir saistīts ar valsts budžeta konsolidācijas pasākumu īstenošanu. 2011.gadā sabiedrisko pakalpojumu apjoms ir stabilizējies un 2011.gada 3.ceturksnī tie bija par 2,7% lielāki nekā gadu iepriekš.

Investīciju aktivitātes Latvijā kopš 2010.gada beigām pakāpeniski pieaug. 2011.gada 3.ceturksnī investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā bija par 24,4% lielāki nekā 2010.gada atbilstošajā periodā. Investīciju pieaugumu 2011.gada trīs ceturkšņos lielā mērā ietekmēja ieguldījumi tādās nozarēs, kā enerģētika, kokapstrāde, kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē. Neraugoties uz būtisko pieaugumu, investīcijas joprojām ir ļoti zemā līmenī, pie tam investīciju apjomu ceturkšņu dinamika ir ļoti svārstīga. Kā nozīmīgāko investīcijas ierobežojošo faktoru Latvijas uzņēmēji joprojām atzīmē zemo pieprasījumu un finansiālās grūtības, lai gan šo faktoru ietekme nedaudz mazinās. Investīciju straujāku kāpumu ierobežo privātā sektora lēnā kreditēšanas atjaunošanās un nepietiekamie pašu līdzekļi investīciju finansēšanai. Kopš 2010.gada sākuma pakāpeniski pieaug jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā. 2011.gada beigās tas sasniedza 69,4%, kas liecina, ka esošais ražošanas apjoms tuvinās potenciālam un kopējā pieprasījuma pieaugums, kā arī uzņēmēju pozitīvais nākotnes redzējums var stimulēt investīciju pieaugumu.

Eksports ir viens no svarīgākajiem Latvijas tautsaimniecības atveseļošanās procesa virzītājiem. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieaug jau desmito ceturksni pēc kārtas. 2011.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, eksporta apjomi pieauga par 2,3% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem). 2011.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2010.gada beigām, preču un pakalpojumu eksporta apjomi salīdzināmās cenās jeb izslēdzot cenu izmaiņu ietekmi ir pieauguši par 8,6% un par 10,3% pārsniedza iepriekšējā gada 3.ceturkšņa līmeni. Salīdzinot ar krīzes zemāko punktu 2009.gada 1.ceturksnī, preču un pakalpojumu eksporta apjomi ir auguši 31,2%, un pašlaik ir sasnieguši vēsturiski augstāko līmeni.

Eksporta turpmākās attīstības iespējas ietekmēs ne tikai ārējā pieprasījuma izmaiņas, bet arī Latvijas ražotāju konkurētspēja. Jāņem vērā, ka līdz šim Latvijas konkurētspējas uzlabošanas pamatā noteica darbaspēka izmaksu samazināšana, bet turpmāk izšķiroša loma būs spējai palielināt produktivitāti.

Gan starppatēriņa preču pieprasījuma pieaugums apstrādes rūpniecībā, gan situācijas uzlabošanās iekšējā tirgū veicina **importa** pieaugumu. 2011.gada trīs ceturkšņos importa pieauguma tempi apsteidza eksporta pieaugumu. 2011.gada 3.ceturkšņa laikā preču un pakalpojumu imports pieauga par 3,1% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un par 17,5% pārsniedza 2010.gada 3.ceturkšņa līmeni. Straujo importa pieaugumu 2011.gada 3.ceturksnī galvenokārt noteica investīciju palielinājums, un līdz ar to ārējās tirdzniecības eksporta-importa negatīvais saldo pieauga līdz 5% no IKP. Šāds palielinājums ir attaisnojams, jo lielākā mērā saistīts ar investīciju pieaugumu nekā privātā patēriņa palielinājumu. Vienlaikus jāatzīmē, ka preču un pakalpojumu importa apjomi joprojām krietni atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses, t.i., privātā un sabiedriskā patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses

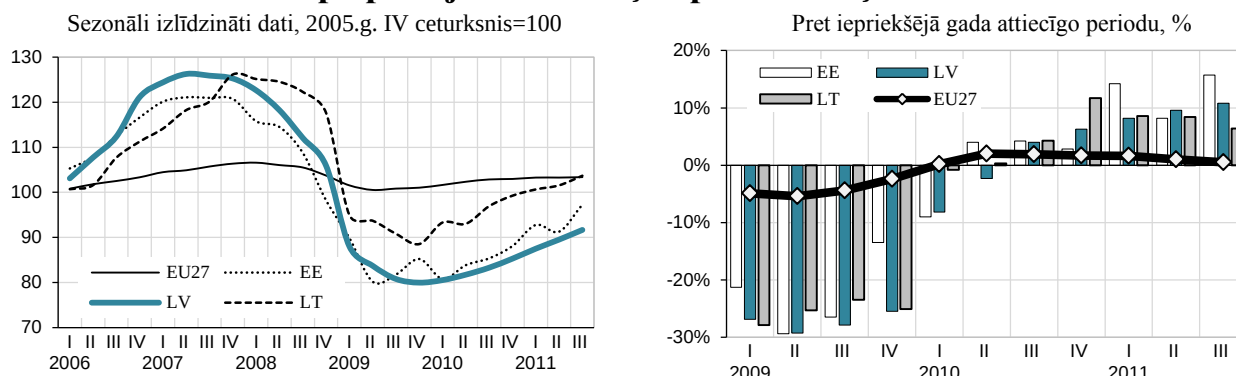
Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2009	2010	2009	2010				2011		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	-22,6	0,4	-18,1	-5,7	-1,9	3,4	5,7	3,6	4,4	5,4
Valsts patēriņš	-9,5	-9,7	-14,5	-13,3	-12,6	-4,7	-7,9	0,6	1,3	2,7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-37,4	-19,2	-38,4	-39,1	-30,2	10,3	6,1	28,6	21,9	24,4
Eksports	-14,1	11,5	-3,9	4,5	8,0	17,0	15,6	14,7	15,0	10,3
Imports	-33,3	11,5	-26,3	-2,0	10,0	16,6	20,7	22,6	22,1	17,5
IKP	-17,7	-0,3	-16,0	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	6,6

Struktūra, % no IKP										
	2009	2010	2009	2010				2011		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	61,4	63,0	60,9	65,7	62,8	62,0	61,8	66,3	62,0	61,5
Valsts patēriņš	19,4	17,2	18,7	17,9	18,2	15,0	18,9	16,4	16,2	13,5
Kopējā pamatkapitāla veidošana	21,6	18,0	22,3	13,1	16,4	23,8	23,6	16,1	18,0	27,6
Izmaiņas krājumos	-0,9	3,3	-2,9	4,0	2,7	1,7	-2,2	3,5	5,2	2,5
Eksports	43,9	53,8	47,8	49,6	52,3	56,4	56,1	60,7	59,3	59,3
Imports	45,4	55,2	46,8	50,3	52,4	59,0	58,2	63,0	60,6	64,3
Eksporta-importa saldo	-1,5	-1,4	1,0	-0,7	-0,1	-2,6	-2,1	-2,3	-1,3	-5,0
IKP	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

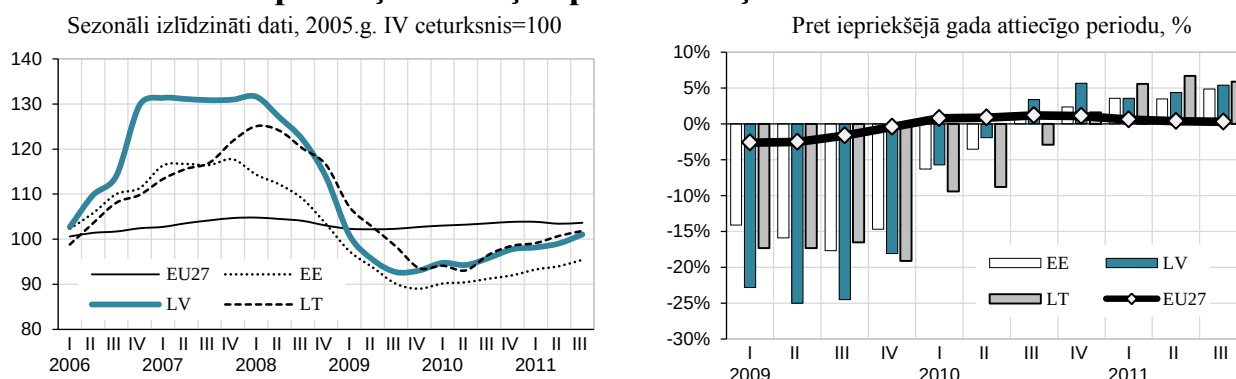
Ieguldījums pieaugumā, %										
	2009	2010	2009	2010				2011		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	-16,2	0,3	-12,1	-4,1	-1,2	2,3	3,7	2,6	3,0	3,6
Valsts patēriņš	-1,4	-1,6	-2,6	-2,3	-2,1	-0,7	-1,4	0,1	0,2	0,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-12,2	-4,8	-13,4	-9,3	-7,8	2,5	1,6	4,4	4,1	6,4
Izmaiņas krājumos	-2,5	6,2	-1,4	6,9	8,7	0,1	2,6	1,4	2,6	1,1
Eksports	-6,3	5,4	-1,6	2,1	3,7	8,0	7,4	7,7	7,7	5,4
Imports	20,9	-5,9	15,0	1,1	-4,7	-8,7	-10,3	-12,7	-12,0	-10,3
IKP	-17,7	-0,3	-16,0	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	6,6

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati											
	2009				2010				2011		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	-11,3	-5,4	-2,9	0,4	1,8	-0,5	1,7	2,0	0,4	0,9	2,0
Valsts patēriņš	-2,6	-3,0	-7,5	-3,0	-0,5	-0,9	-0,6	-6,7	10,2	-0,4	-0,3
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-14,0	-9,7	-20,5	-1,4	-12,0	4,3	17,3	-2,3	8,2	0,6	14,9
Eksports	-13,8	1,0	1,4	3,6	1,7	3,6	5,0	2,9	3,1	3,0	2,3
Imports	-22,4	-8,3	1,4	2,0	3,0	4,0	6,7	5,1	4,6	4,0	3,1
IKP	-9,6	-1,2	-6,8	1,1	1,2	0,0	0,9	0,9	1,2	2,1	1,7

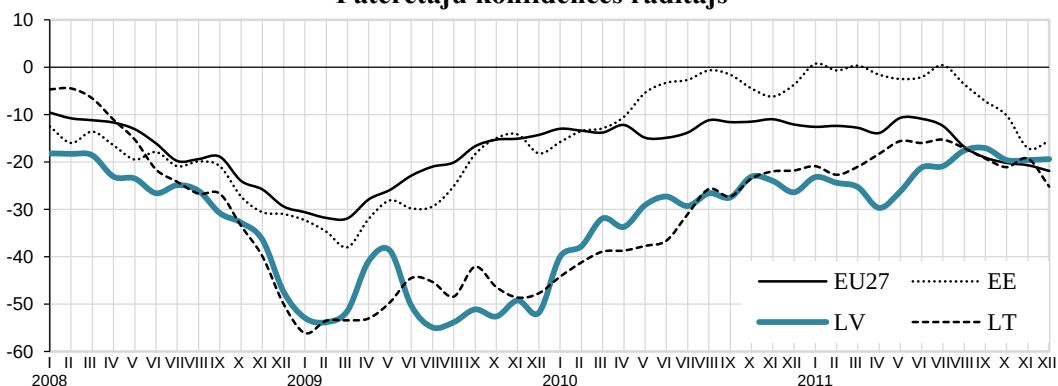
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem

3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

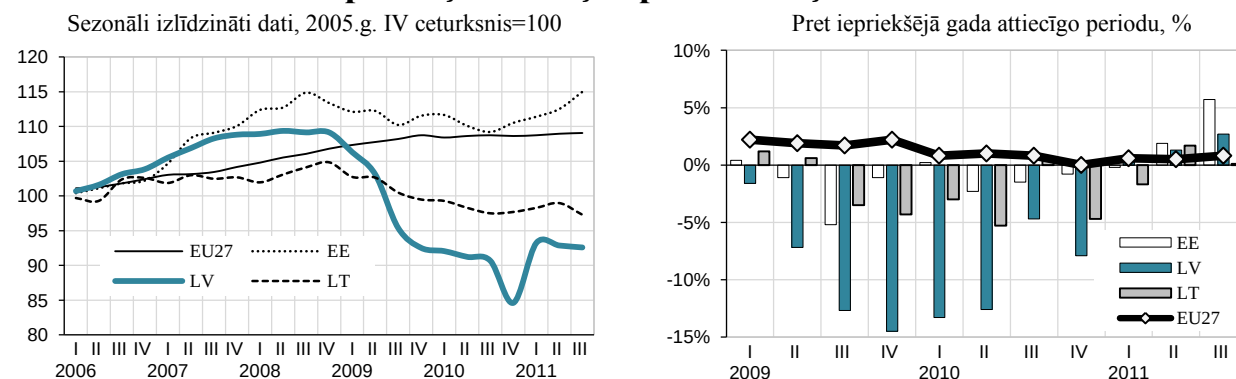

Patērētāju konfidences rādītājs*

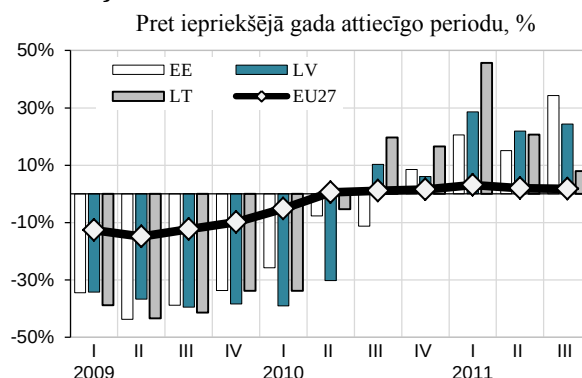
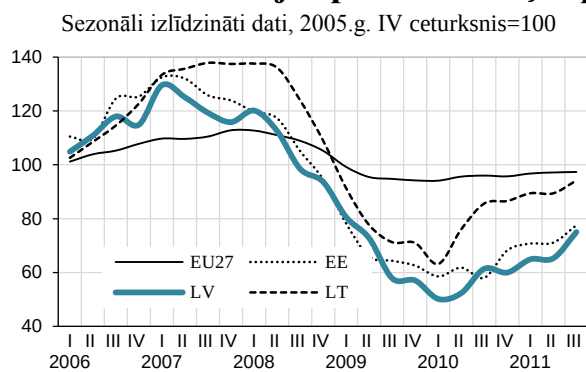

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

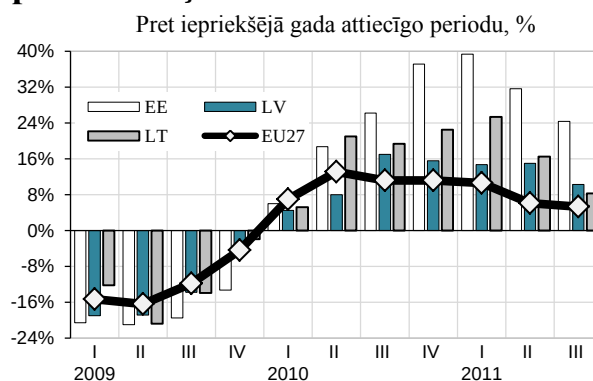
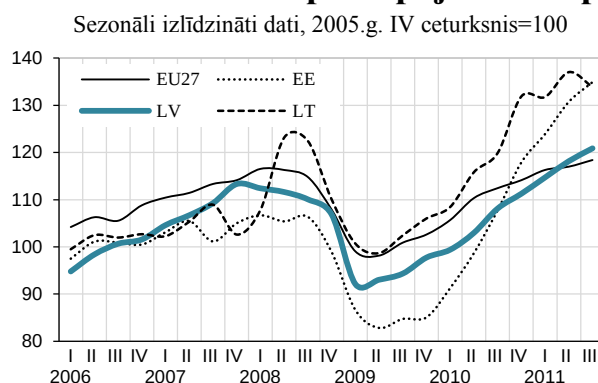
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

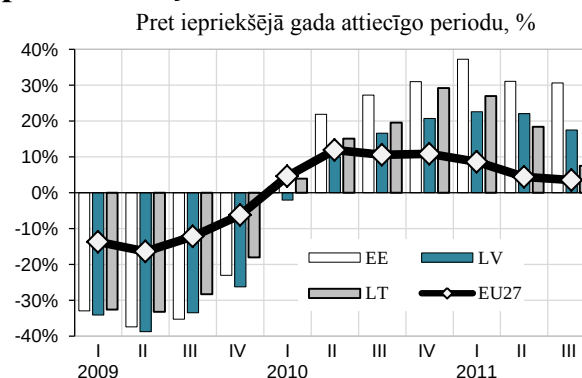
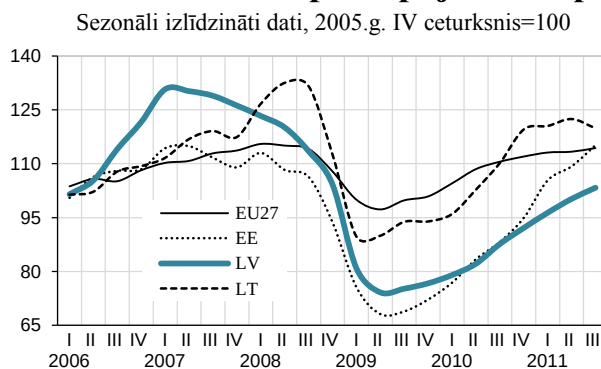
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem

3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem

3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem

4. Ārējais sektors

Globālā finanšu krīze būtiski ietekmēja maksājumu bilances tekošā konta stāvokli. Tekošā konta deficīts kopš 2008.gada sākuma strauji samazinājās un jau 2009.gada sākumā saldo bija pozitīvs. Savukārt 2010.gadā, stabilizējoties ekonomiskai situācijai, tekošā konta pārpalikums samērā strauji samazinājās un gada otrajā pusē tekošā konta bilance bija negatīva. 2010.gadā kopumā tekošā konta bilances pārpalikums bija 3% no IKP, t.i., gandrīz trīs reizes mazāks nekā gadu iepriekš.

Arī 2011.gada 1.pusē **tekošā konta** saldo bija ar nelielu pārpalikumu (1,1% no IKP 1.ceturksnī un 0,9% no IKP 2.ceturksnī), liecinot par investīciju un uzkrājumu sabalansētību. Savukārt 2011.gada 3.ceturksnī tekošā kontā bija deficīts (3,7% no IKP), ko galvenokārt noteica ārējās tirdzniecības deficīta pieaugums.

Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, importa dinamika kļūst arvien straujāka. 2011.gada 3.ceturksnī imports faktiskās cenās pieauga par 11,9%, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, kamēr eksports šajā pašā laikā pieauga par 4,5%. 2011.gada 3.ceturksnī **ārējās tirdzniecības deficīts** bija 10,7% no IKP, jeb par 2,1 procentpunktu lielāks, nekā gadu iepriekš. 2011.gada deviņos mēnešos ārējās tirdzniecības deficīts sasniedza 8,7% no IKP.

Pakalpojumu bilances korekcija krīzes laikā bija mazāk nozīmīga. Tā galvenokārt notika 2009.gadā, kad pakalpojumu imports samazinājās divreiz straujāk nekā eksports. Kopš 2009.gada 2.ceturkšņa gan importa, gan eksporta dinamika ir stabila. 2010.gadā pakalpojumu bilance bija 6,1% līmenī no IKP, bet 2011.gada deviņos mēnešos 6,4% no IKP (1. ceturksnī 6,2%, 2.ceturksnī – 6,7% un 3.ceturksnī – 6,2% no IKP). Pakalpojumu bilance gandrīz par 73% sedz preču tirdzniecības negatīvo bilanci.

Nozīmīgas izmaiņas notika tekošā konta **ienākumu bilancē**. Kopš 2008.gada 4.ceturkšņa, septiņus ceturkšņus pēc kārtas tā bija pozitīva, galvenokārt sakarā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes ietekmē. Ekonomiskajai situācijai uzlabojoties, ienākumu bilances pārpalikums samazinājās un kopš 2010.gada 3. ceturkšņa tā atkal ir kļuvusi negatīva. 2011.gada deviņos mēnešos ienākumu bilances deficīts bija 1,5% no IKP (1.ceturksnī – 0,4%, 2.ceturksnī – 2,5% un 3.ceturksnī – 1,6% no IKP). Ienākumu bilances stāvokļa pasliktināšanās ir saistīta ar nerezidentu ieguldījumu ienākumu, t.sk. nerezidentu izmaksāto dividenžu apjomu pieaugumu.

Kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs, saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī. 2010.gadā un 2011.gada deviņos mēnešos kārtējo pārvedumu konta pārpalikums bija attiecīgi 3,6% un 3,2% no IKP.

Atšķirībā no tekošā konta bilances, kas kopš 2010.gada 3.ceturkšņa ir samērā stabila, **finanšu konta** bilances svārstības pa ceturkšņiem ir ļoti izteiktas. 2010.gadā kopumā finanšu konta pasīvu samazinājums bija mērenākos apjomos nekā iepriekšējos divos gados, bet 2010.gada 3. un 4.ceturksnī, pirmo reizi kopš 2008.gada beigām, bija vērojama kapitāla ieplūde privātajā sektorā, ko ietekmēja reinvestētās peļņas pieaugums un apjomīgie noguldījumi banku sektorā. 2011.gada 1.ceturksnī ārvalstu privātā kapitāla plūsmas bija negatīvas saistībā ar noguldījumu

samazinājumu banku sektorā, savukārt 2. un 3.ceturksnī finanšu konta pasīvi pieauga, ko ietekmēja ārvalstu tiešās investīcijas uzņēmumu pašu kapitālā.

Līdz ar ārvalstu kapitāla plūsmu dinamikas un virziena maiņu ir mainījusies arī to struktūra. 2010.gadā ienākošo **ĀTI plūsmu** apjoms bija gandrīz četras reizes lielāks nekā 2009.gadā un tās veidoja gandrīz 1/3 daļu no 2010.gadā piesaistītām ārvalstu investīcijām Latvijas ekonomikā. 2011.gadā ĀTI ieplūde turpināja palielināties. 2011.gada deviņos mēnešos tiešo investīciju apjoms Latvijas ekonomikā bija gandrīz trīs reizes lielāks par 2010.gadā kopumā ienākošajām ĀTI plūsmām.

Portfeļinvestīciju daļa ienākošās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos trīs gados nepārsniedz 10% no tām. 2010.gadā un 2011.gada deviņos mēnešos portfeļinvestīciju saldo bija negatīvs, ko galvenokārt noteica banku sektora veiktā ilgtermiņa saistību atmaksa.

Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citām investīcijām. 2010.gadā šī maksājumu bilances posteņa svārstības bija visai lielas. Kopumā 2010.gadā citu investīciju bilance ir bijusi ar nelielu deficītu (1,1% no IKP), ko noteica valdības ilgtermiņa aizņēmumi un banku citu ieguldījumu samazinājums. 2011.gada 1.pusē citu ieguldījumu negatīvais saldo palielinājās, sasniedzot 6,5% no IKP, savukārt gada 3.ceturksnī citu investīciju bilance bija ar nelielu pārpalikumu. Citu investīciju bilances rādītāja svārstības galvenokārt ietekmēja noguldījumu samazinājums banku sektorā.

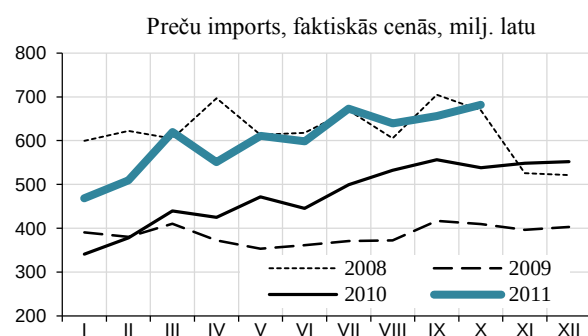
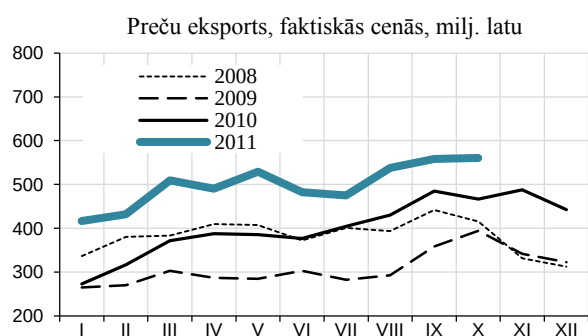
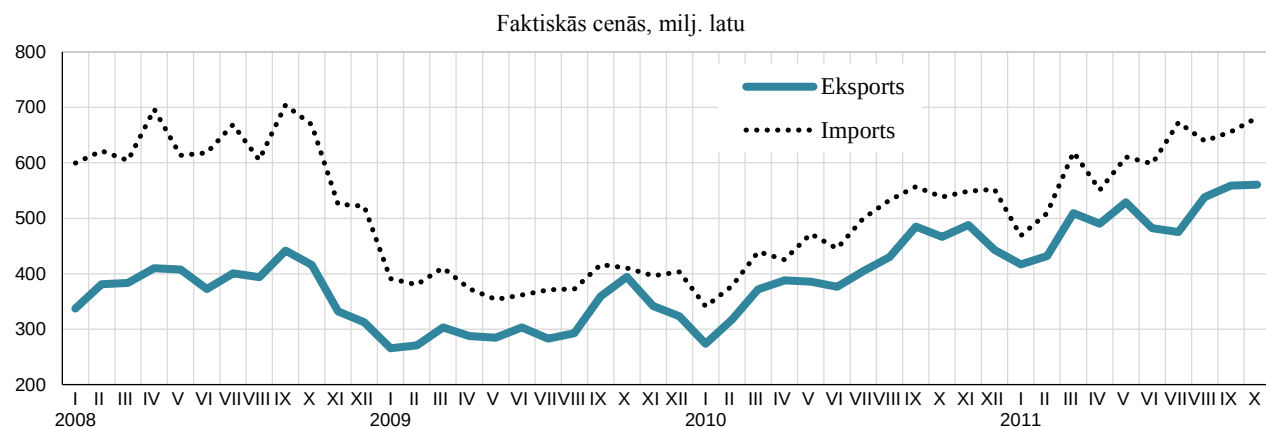
2010.gadā finanšu konta (bez rezerves aktīviem) deficīts bija 1,5% no IKP, savukārt 2011.gada deviņos mēnešos tas samazinājās līdz 1% no IKP. Jāatzīmē, ka 2011.gada 2.un 3.ceturksnī finanšu konta bilance bija pozitīva, attiecīgi 3,6% un 2% no IKP. Finanšu konta stāvokļa uzlabošanos lielā mērā ietekmē valsts sektora ilgtermiņa aizņēmumi, kā rezultātā palielinās arī valdības ārējais parāds. Latvijas starptautisko investīciju bilances dati liecina, ka valdības bruto ārējais parāds 2011.gada 3.ceturkšņa beigās bija 4455,4 milj. latu apmērā (32,5% no IKP). Salīdzinot ar 2010.gada 3.ceturkšņa beigām, valdības ārējais parāds palielinājās par 10,6%. Vienlaikus jāatzīmē, ka Latvijas kopējais bruto ārējais parāds 2011.gada septembra beigās bija 151,3% no IKP, kas ir gandrīz par 14 procentpunktiem mazākā līmenī nekā pirms gada.

Straujās izaugsmes gados **lata reālais efektīvais kurss (REK)**¹ pieauga attiecībā gan pret attīstīto valstu valūtām, gan pret Igaunijas, Krievijas, Lietuvas un Polijas valūtām. Kopš 2009.gada marta lata REK pakāpeniski samazinājās, kas bija saistīts gan ar cenu līmeņa un darba algu samazināšanos, gan citu ar ražošanu saistīto izmaksu optimizāciju. Kopš 2010.gada aprīļa lata REK praktiski nesamazinājās, bet kopš 2011.gada sākuma, atsākoties inflācijai, lata REK jau palielinājās attiecībā pret attīstīto valstu valūtām.

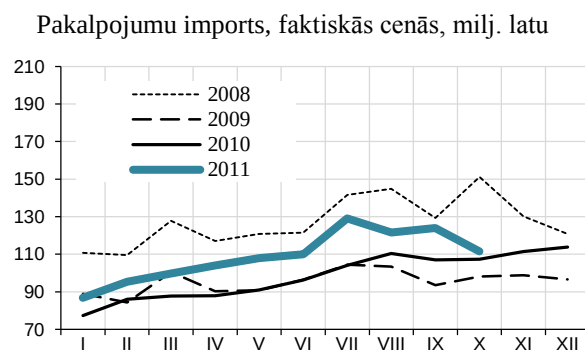
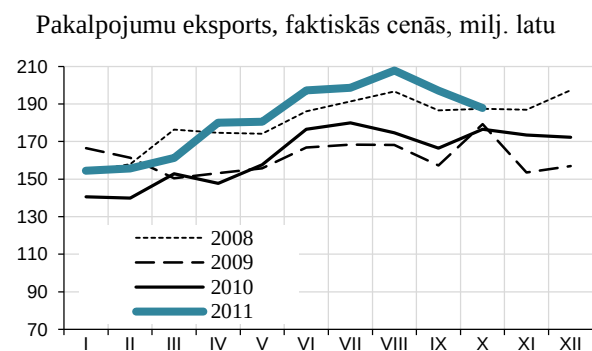
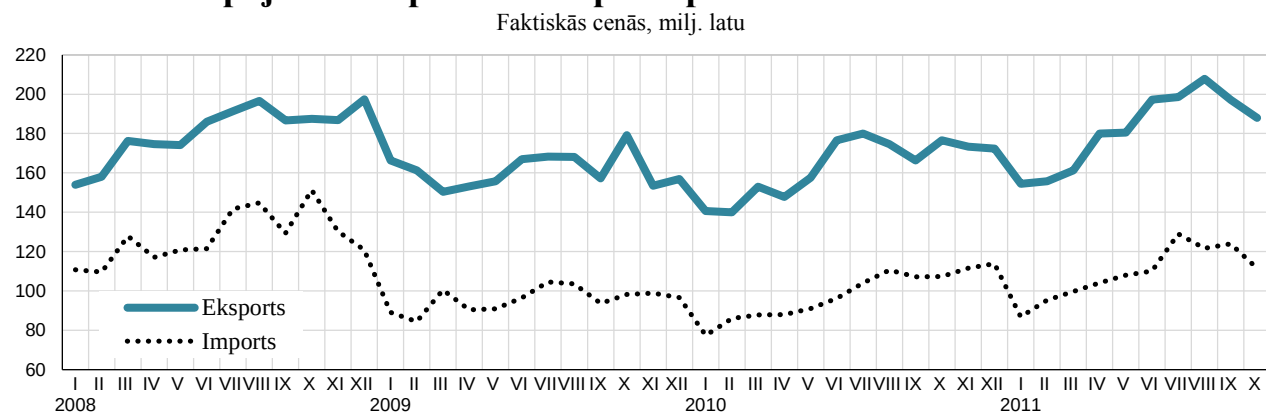
Nodaļas turpinājumā parādīta preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, maksājumu bilances tekošais un finanšu konts, kā arī lata efektīvā kursa izmaiņas.

¹ Latvijas Banka aprēķina lata reālo efektīvo kursu pret 13 galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām. Lata reālais kurss ietver lata nominālā kursa izmaiņas pret Latvijas tirdzniecības partnervalsts valūtu, kā arī cenu izmaiņas Latvijā salīdzinājumā ar cenu izmaiņām tirdzniecības partnervalstī. Lata reālais efektīvais kurss parāda Latvijas relatīvo eksporta konkurētspēju pasaules tirgos

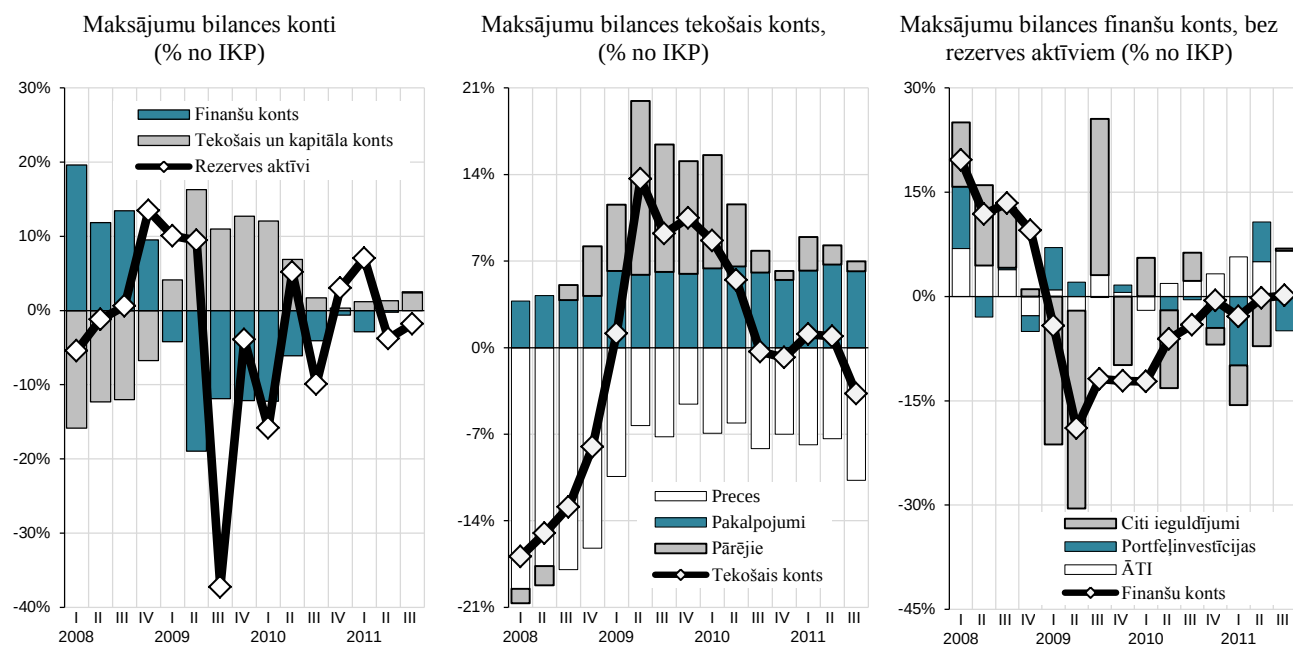
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem

4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem

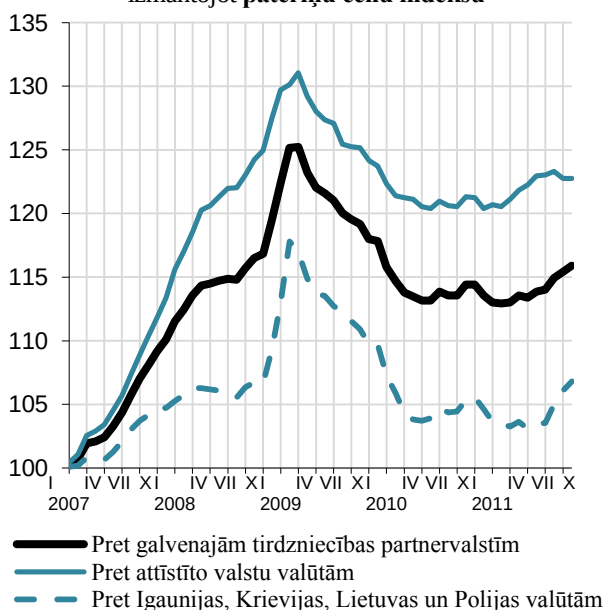

4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem

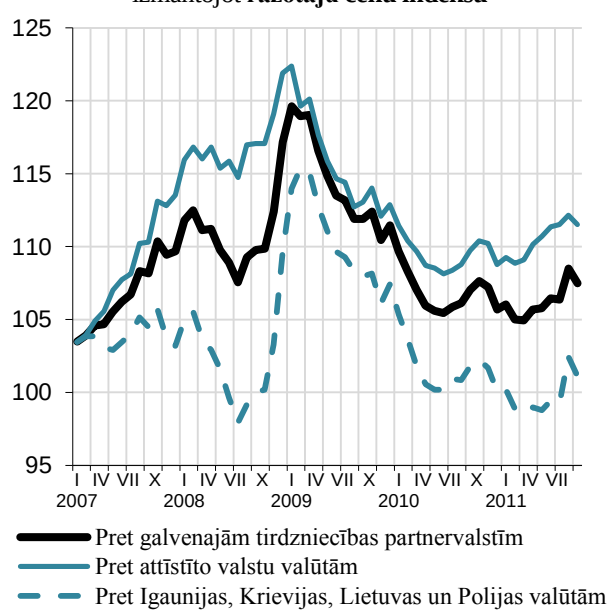

4.4.attēls. Lata reālā efektīvā kursa indekss

Pa mēnešiem, 2006.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot **patēriņu cenu indeksu**

Pa mēnešiem, 2006.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot **ražotāju cenu indeksu**

Attīstītās valstis – ASV, Dānija, Francija, Itālija, Lielbritānija, Nīderlande, Somija, Vācija un Zviedrija

5. Finanšu sektors

Valdības finanses

2011.gada vienpadsmit mēnešos valsts konsolidētajā kopbudžetā pēc nacionālās metodoloģijas bija izveidojies finansiālais deficīts 167 milj. latu jeb 1,2% no IKP.

2011.gada novembra beigās centrālās valdības parāds pēc nomināla bija 5172,4 milj. latu jeb 37% no IKP, t.sk. iekšējais parāds bija 774,4 milj. latu (15% no kopējā centrālās valdības parāda), ārējais parāds – 4398 milj. latu (85% no kopējā centrālās valdības parāda).

2011.gada vienpadsmit mēnešos valsts konsolidētā **kopbudžeta ieņēmumi** bija 4647,9 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010.gada attiecīgo periodu bija par 454,3 milj. latu jeb 10,8% vairāk. Kopbudžeta ieņēmumu pieaugumu pamatā nodrošināja nodokļu ieņēmumu kāpums par 434,9 milj. latu jeb 14 procentiem.

Kopējie nodokļu ieņēmumi (ieskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) 2011.gada vienpadsmit mēnešos bija 3595,1 milj. latu, kas ir par 12,5% vairāk nekā 2010. gada vienpadsmit mēnešos. To galvenokārt noteica sociālo apdrošināšanas iemaksu, pievienotās vērtības nodokļa un uzņēmuma ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2011.gada vienpadsmit mēnešos bija 175,8 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010.gada vienpadsmit mēnešiem ir par 76,1 milj. latu jeb 76,3% vairāk un galvenokārt tas saistīts ar atmaksātās summas samazināšanos par 47,1%, salīdzinot ar 2010.gada attiecīgo periodu. Savukārt uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas 2011.gada vienpadsmit mēnešos pieaugušas par 34,2 milj. latu jeb 18,1%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2011.gada vienpadsmit mēnešos salīdzinājumā ar 2010.gada atbilstošo periodu pieauga par 127,8 milj. latu jeb 16,6% un bija 897,3 milj. latu. Ieņēmumu pieaugumu nodrošināja pievienotās vērtības nodokļa standartlikmes un samazinātās likmes palielināšana, kā arī kopējās darījumu vērtības un budžetā iemaksājamās summas palielinājums. 2011.gada vienpadsmit mēnešos iemaksātais pievienotās vērtības nodoklis bija 1463,7 milj. latu, kas ir par 294,4 milj. latu jeb 25,2% vairāk nekā 2010.gada atbilstošajā periodā. Arī pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2011.gada vienpadsmit mēnešos palielinājās (par 41,7% salīdzinājumā ar 2010.gada atbilstošo periodu), kas skaidrojams ar izmaiņām nodokļa atmaksas kārtībā pārmaksām, kas izveidojušās pēc 2010.gada 1.jūlija.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2011.gada vienpadsmit mēnešos bija 437,9 milj. latu, kas ir par 14,7 milj. latu jeb 3,5% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Ieņēmumu pieaugumu nodrošināja ieņēmumu par tabakas izstrādājumiem pieaugums par 10,8 milj. latu jeb 12,8%, kas skaidrojams ar 2011. gada desmit mēnešos patēriņam nodoto legālo cigarešu apjomu pieaugumu par 10%. Savukārt ieņēmumi par naftas produktiem 2011.gada vienpadsmit mēnešos, salīdzinot ar 2010.gada atbilstošo periodu, samazinājās par 2,5 milj. latu jeb 1%. Lai arī 2011.gada deviņos mēnešos patēriņam nodoto naftas produktu daudzums bija 2010.gada attiecīgā perioda līmenī, ieņēmumu samazinājumu noteica izmaiņas patēriņam nodoto naftas produktu

strukturā, jo palielinājās patēriņa apjoms naftas produktiem ar zemāku akcīzes nodokļa likmi.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2011.gada vienpadsmit mēnešos bija 714,5 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010.gada vienpadsmit mēnešiem bija par 15,5 milj. latu jeb 2,2% vairāk. Nodokļa ieņēmumus pozitīvi ietekmēja minimālās mēneša darba algas paaugstināšana ar 2011.gada 1.janvāri no Ls 180 uz Ls 200, no 2010.gada ieviestās nodokļa normas ienākumam no kapitāla un ienākumam no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums, kā arī neliels darba ņēmēju skaita pieaugums salīdzinājumā ar 2010.gada septembri. 2011.gada septembrī bija 761 274 darba ņēmēji, kas par 0,7% pārsniedza 2010. gada septembra līmeni. Jāatzīmē arī, ka 2011.gada 1.janvārī stājās spēkā izmaiņas likumdošanas normās – samazināta IIN likme no 26% uz 25%, palielināts neapliekamais minimuma apmērs no 35 latiem uz 45 latiem, palielināts atvieglojuma apmērs par apgādībā esošu personu no 63 latiem uz 70 latiem.

2011.gada vienpadsmit mēnešos sociālās apdrošināšanas iemaksas (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) bija 1163,7 milj. latu un tas ir par 123,4 milj. latu jeb 11,9% vairāk salīdzinājumā ar 2010.gada vienpadsmit mēnešiem. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 1104,3 milj. latu un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 62 milj. latu. Sociālās apdrošināšanas iemaksu pieaugumu galvenokārt ietekmēja sociālās apdrošināšanas likmes palielināšana no 2011.gada 1.janvāra no 33,09% uz 35,09%, kā arī minimālās mēneša darba algas paaugstināšana no 180 uz 200 latiem un nelielais darba ņēmēju skaita pieaugums.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2011.gada vienpadsmit mēnešos bija 4814,9 milj. latu, kas ir par 181,3 milj. latu jeb 3,9% vairāk nekā 2010. gada attiecīgajā periodā. Lielākais izdevumu kāpums bija kapitālajiem izdevumiem, kas 2011. gada vienpadsmit mēnešos bija 475,8 milj. latu un, salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu, tie bija par 167,6 milj. latu jeb 54,4% lielāki. Otru lielāko pieaugumu veidoja izdevumi precēm un pakalpojumiem, kas pieauga par 42,4 milj. latu jeb 7,4% un bija 618,6 milj. latu. Izdevumi palielinājās arī subsīdijām un dotācijām, kas 2011.gada vienpadsmit mēnešos bija 926 milj. latu un pieauga par 30,3 milj. latu jeb 3,4% salīdzinājumā ar 2010.gada attiecīgo periodu. Jāatzīmē, ka izdevumi sociālajiem pabalstiem 2011.gada vienpadsmit mēnešos bija par 120,8 milj. latu jeb 7,6% mazāki, salīdzinot ar 2010.gada atbilstošo periodu, un kopā tie bija 1478,6 milj. latu.

Banku sektors

2011.gada sākumā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, bija vērojams rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājāsaimniecību noguldījumu atlikuma pieaugums. Savukārt 2011.gada novembra beigās noguldījumu atlikums, salīdzinājumā ar 2010.gada novembri, samazinājās par 3%, ko ietekmēja notikumi Latvijas banku sektorā 2011.gada nogalē.

2011.gada 3.ceturksnī rezidentiem izsniegto kredītu atlikums turpināja samazināties un bija par 8,4% mazāks nekā pirms gada. 2011.gada 3.ceturksnī banku sektorā kopumā no jauna izsniegti 22,9 tūkstoši kredīti 454,7 miljonu latu apmērā, kas ir par

10,4% vairāk nekā 2.ceturksnī. Kopš 2011. gada sākuma no jauna izsniegti gandrīz 136 tūkstoši kredītu par kopējo summu gandrīz 1,4 miljardi latu.

2011.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, turpināja samazināties komerc kredītu atlikumi (par 6,7%), tomēr pēdējos ceturkšņos atlikumu samazinājums kļūst aizvien mērenāks. Industriālo kredītu atlikumi 2010.gada sākumā strauji pieauga, tomēr 2011.gada 2. un 3.ceturksnī tie atkal saruka. Hipotekāro kredītu atlikumu samazinājuma temps gada laikā saruka no 8,4% 2010.gada 3.ceturksnī līdz 2,3% 2011.gada 3.ceturksnī. 2011.gada 3.ceturksnī no visa iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegtā kredītu apjoma lielāko daļu veidoja hipotekārie kredīti, kuru īpatsvars bija 56,8%. Savukārt komerc kredīti un industriālie kredīti veidoja 32,6% no kopējā izsniegto kredītu apjoma.

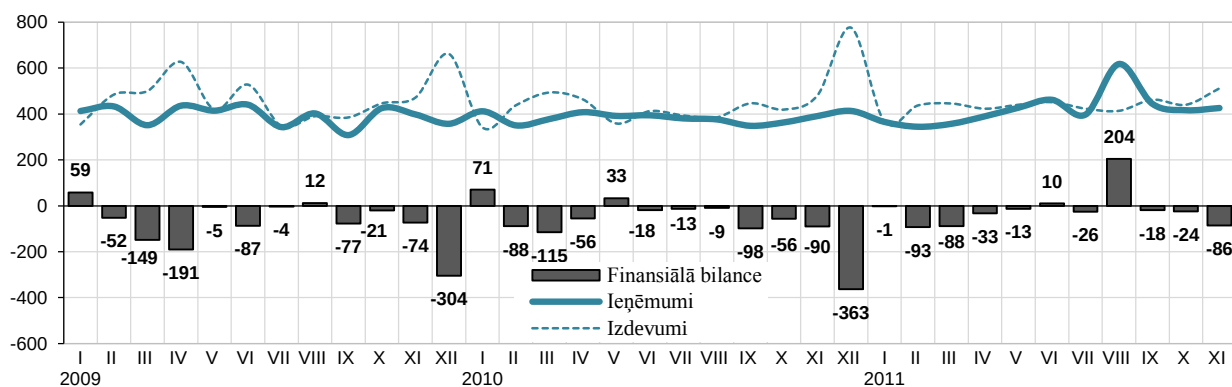
Rezidentiem izsniegto kredītu struktūrā pa tautsaimniecības nozarēm, vislielākais kredītu atlikumu īpatsvars ir operācijās ar nekustamo īpašumu (33%), apstrādes rūpniecībā (14%), tirdzniecībā, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē (14%) un būvniecībā (9%). Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm 2011.gada trīs ceturkšņu laikā visvairāk no jauna izsniegti kredīti transporta, lauksaimniecības, mežsaimniecības un tirdzniecības nozarēs. Tā kā atmaksāto kredītu summa joprojām pārsniedz no jauna izsniegto kredītu apjomu – tautsaimniecības nozarēm izsniegto kredītu atlikums 2011.gada laikā turpināja samazināties un 2011.gada 3.ceturkšņa beigās tas bija par 9,1% mazāks nekā gadu iepriekš.

2011.gada sākumā kredītu ar maksājumu kavējumiem daļa kopējā kredītportfelī turpināja pieaugt, tomēr 3.ceturksnī situācija nedaudz uzlabojās un kredīti ar maksājumu kavējumiem bija 26,2% no banku kopējā kredītportfeļa (2010.gada 3.ceturksnī – 28,5%). Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm lielākais kredītu ar maksājumu kavējumu apmērs no kopējā nozarē izsniegto kredītu apmēra ir izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, operācijās ar nekustamo īpašumu, kā arī būvniecības nozarē.

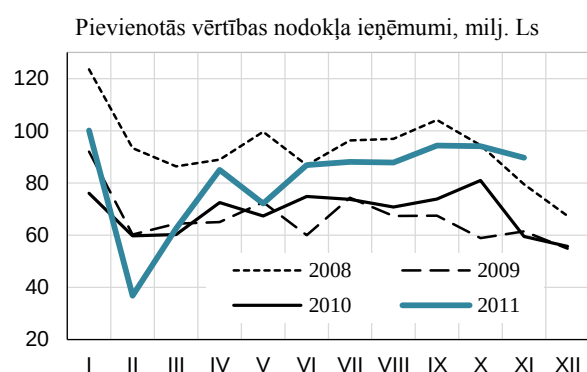
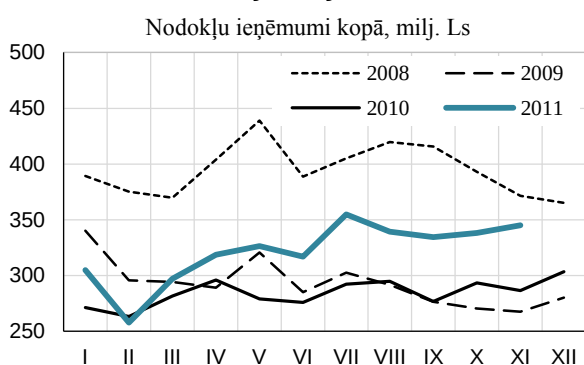
Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2011.gada 3.ceturksnī bija 5,8%, bet latos izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme – 9,2%, kas ir vienas no zemākajām procentu likmēm pēdējo gadu laikā. Latos izsniegto īstermiņa un ilgtermiņa kredītu vidējās svērtās procentu likmes visaugstākās bija 2009.gada sākumā. Savukārt eiro izsniegtajiem kredītiem procentu likmju svārstības ir mazāk izteiktas. Euro izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme pēdējo 2 gadu laikā ir gandrīz nemainīga un 2011.gada 3.ceturksnī bija 4,2%. Euro izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2011.gada 3.ceturksnī bija 7,4 procenti.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālajiem rādītājiem, nodokļu ieņēmumiem, izsniegtajiem kredītiem, to struktūru un veidiem, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

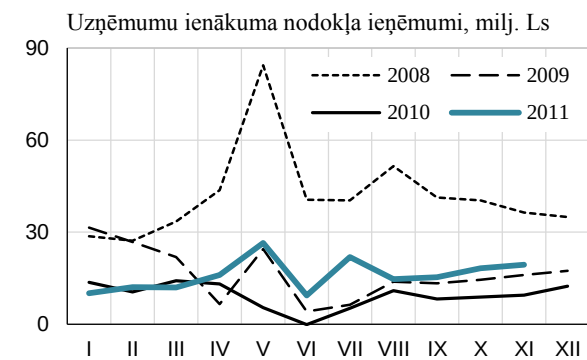
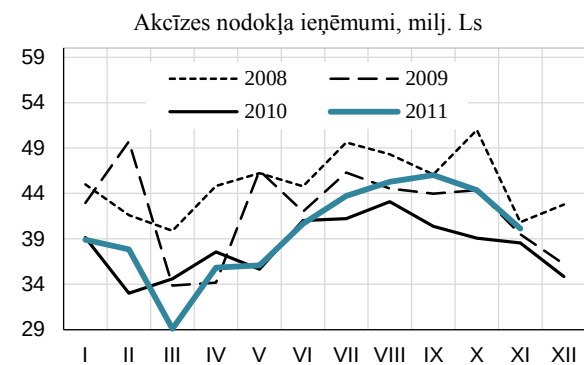
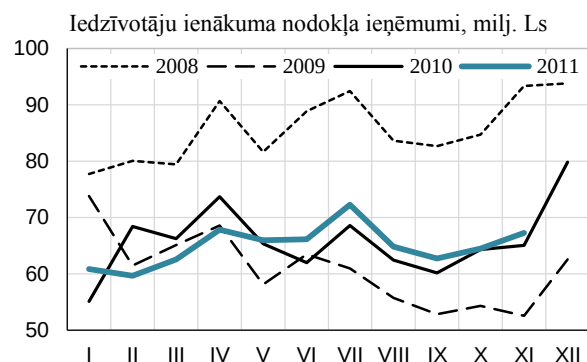
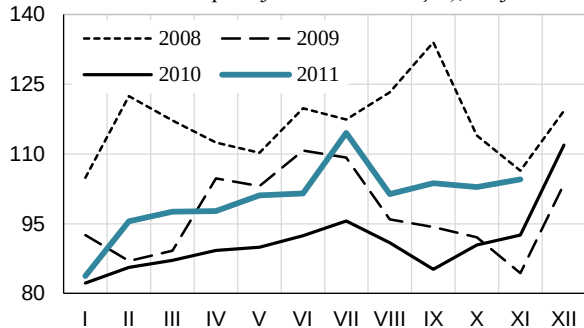
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji, milj. latu

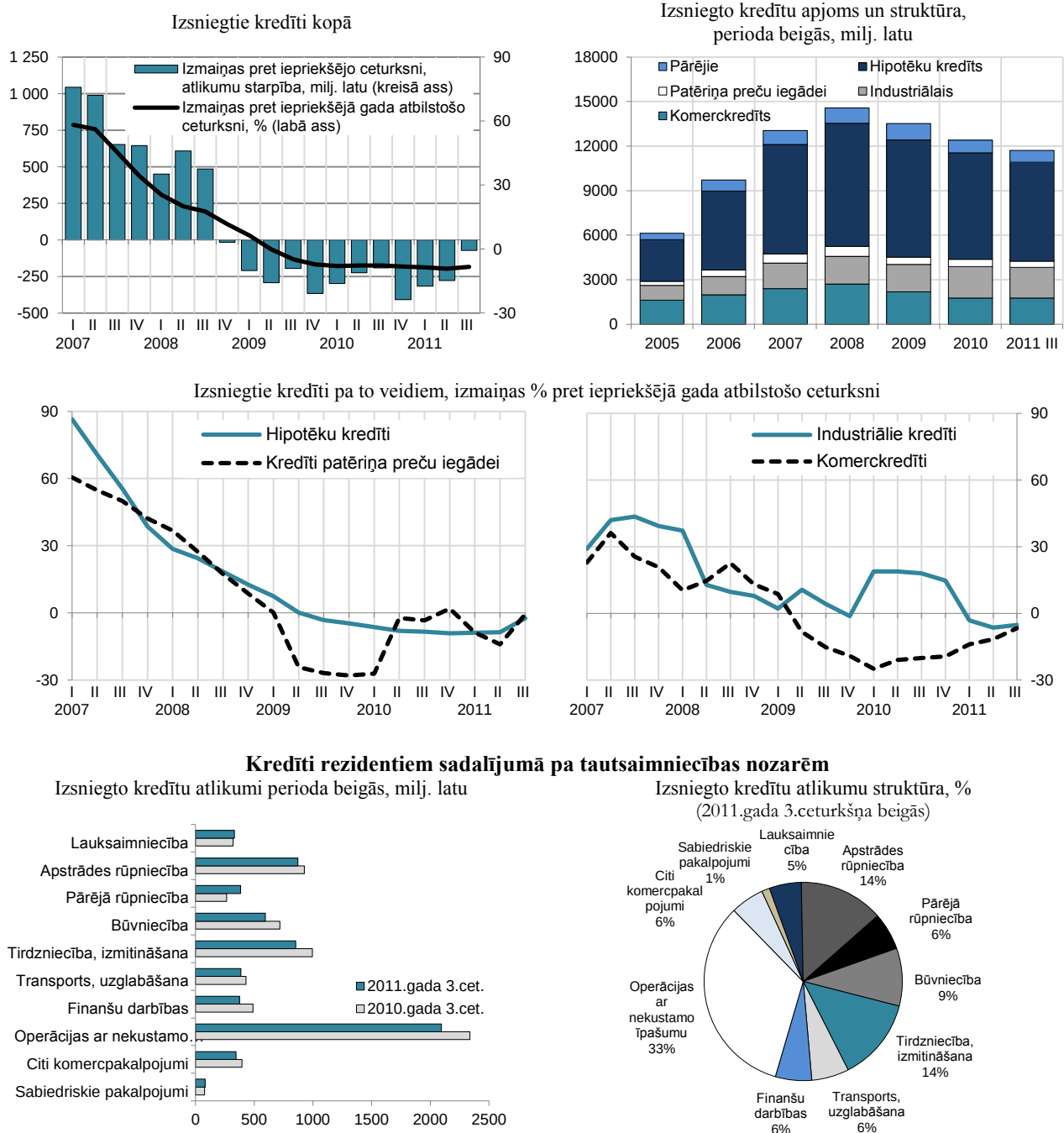
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi

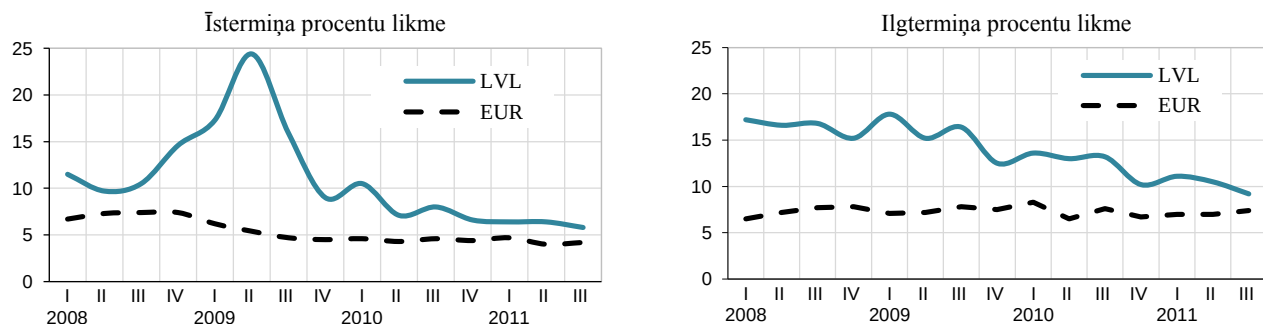
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (neieskaitot valsts fondēto pensijas shēmu līdzekļus), milj. Ls

5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām izsniegtie kredīti

5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem, (LVL; EUR)

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Darba tirgū zemākais punkts bija 2010.gada 1.ceturksnī, kad nodarbināto iedzīvotāju skaits samazinājās līdz 916 tūkstošiem un bezdarba līmenis sasniedza 20,5%. Kopš 2010.gada sākuma situācija darba tirgū pakāpeniski uzlabojas – palielinās nodarbināto skaits un samazinās bezdarba līmenis.

2011.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, nodarbināto iedzīvotāju skaits vecuma grupā no 15-74 gadiem palielinājās par 2,5% (jeb 24,4 tūkstošiem) un bija 984,7 tūkstoši. Tajā pašā laikā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits samazinājās par 1,7%, sasniedzot 1153,4 tūkstošus, ko lielā mērā noteica negatīvās demogrāfijas tendences.

Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem, bezdarba līmenis 2011.gada 3.ceturksnī samazinājās līdz 14,4%, kas ir par 4 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada.

Kopš 2010.gada marta pakāpeniski mazinās arī reģistrētā bezdarba līmenis. 2011.gada decembra beigās reģistrētā bezdarba līmenis bija 11,5%. Kopumā reģistrēto bezdarbnieku skaits, salīdzinot ar 2010.gada beigām, ir samazinājies par 32,2 tūkstošiem jeb gandrīz 20%. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis 2011.gada decembra beigās joprojām saglabājās Latgales reģionā (19,8%), bet zemākais bija Rīgā (7,8%).

Kopš 2010.gada vidus ir vērojams arī salīdzinoši stabils reģistrēto brīvo darbavietu pieaugums. 2011.gada decembra beigās kopumā bija reģistrētas 2512 vakances, kas bija par 11,2% vairāk nekā 2010.gada atbilstošajā periodā.

Iedzīvotāju ienākumi

2010.gadā tautsaimniecībā vidējās bruto darba algas apmērs bija 445 lati, kas bija par 3,5% mazāk nekā 2009.gadā. 2010.gadā sabiedriskajā sektorā strādājošo algas samazinājās straujāk nekā privātajā sektorā (attiecīgi par 6,7% un 1,4%).

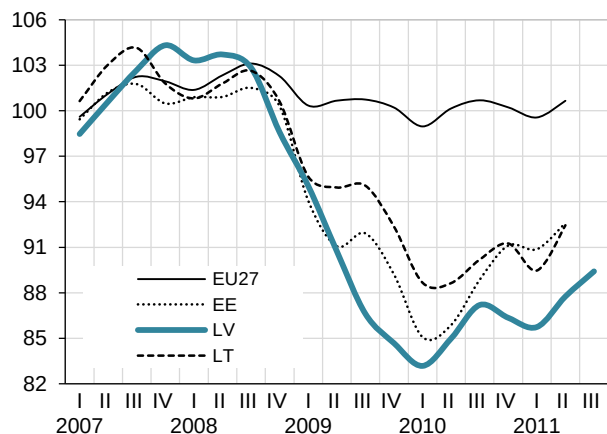
Sākot ar 2010.gada beigām, vidējais atalgojums pakāpeniski palielinās. 2011.gada 3.ceturksnī bruto darba alga pieauga par 4,2%, salīdzinot ar 2010.gada 3.ceturksni, un bija 467 lati. Kopumā atalgojums palielinājās gan sabiedriskā, gan privātā sektorā, attiecīgi par 3,7% un 5 procentiem.

Pēc krīzes pārvarēšanas atalgojums visātrāk atsāka pieaugt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē. Arī 2011.gada trīs ceturkšņos straujākais atalgojuma pieaugums ir bijis lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē. Salīdzinoši strauji vidējais atalgojums 2011.gadā pieauga arī nekustamā īpašuma un saistīto pakalpojumu nozarē, kā arī ūdens apgādes un atkritumu apsaimniekošanas nozarē. Savukārt lēnākais atalgojuma pieaugums ir bijis transporta un uzglabāšanas nozarē.

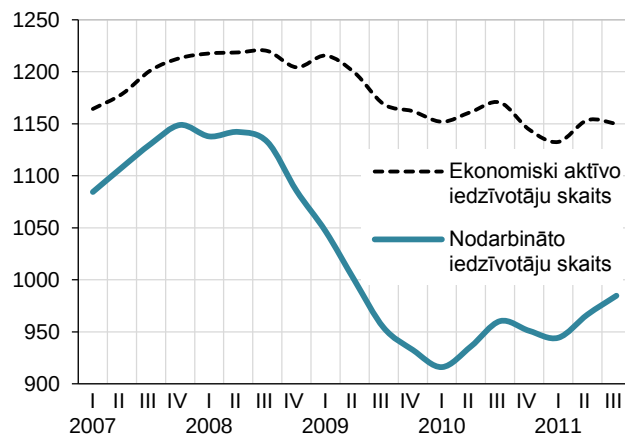
Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām pa ceturkšņiem un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. Nodarbinātība

Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2006.g IV ceturksnis=100

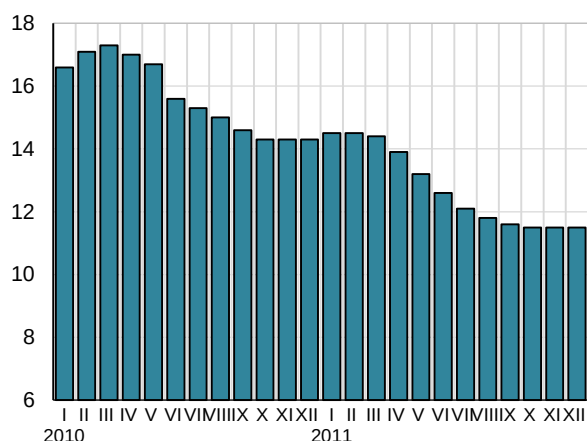

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju
skaits, tūkstošos, vecuma grupā 15-74 gadi

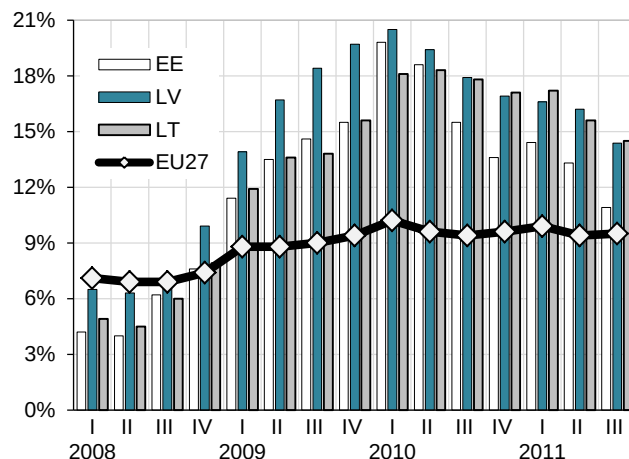

6.2.attēls. Bezdarbs

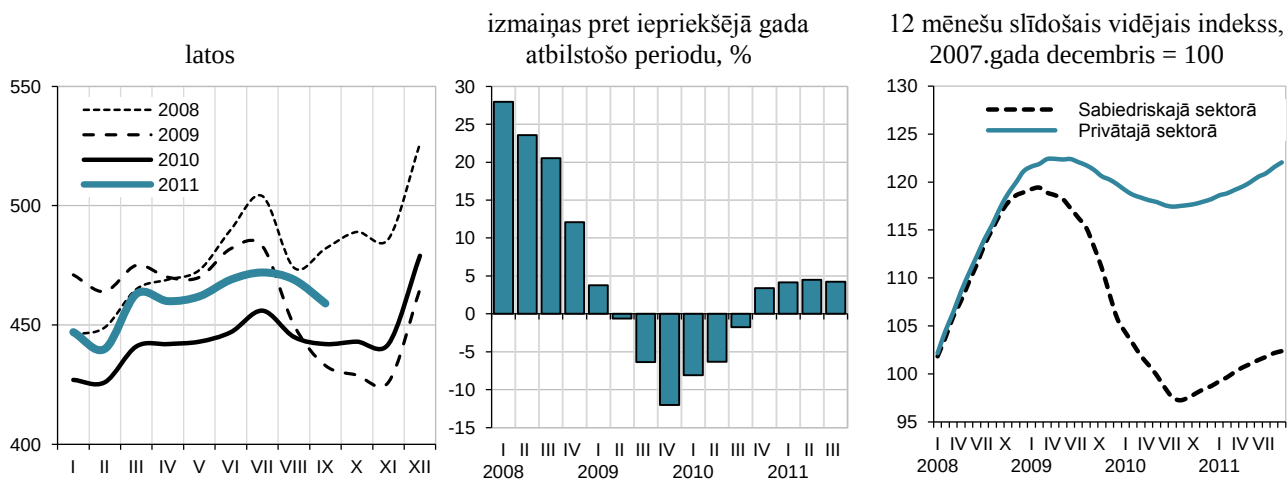
Reģistrētais bezdarba līmenis
% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita

Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu
datiem, sezonāli neizlīdzināti dati

6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

7. Cenas

2010.gada laikā **patēriņa cenu** līmenis pieauga par 2,5%, tajā pašā laikā gada vidējais cenu līmenis bija par 1,1% mazāks nekā 2009.gadā.

2011.gadā patēriņa cenas sāka pieaugt straujāk. To noteica gan situācija iekšējā tirgū (nodokļu likmju palielinājums, privātā patēriņa pakāpenisks pieaugums), gan cenu tendences pasaulē (cenu kāpums pārtikai un enerģētikas resursiem). Jāatzīmē, ka gan sezonālu faktoru ietekmē, gan mazinoties cenu kāpumam pasaulē, kopš vasaras mēnešiem cenu pieaugums Latvijā nedaudz piebremzējās.

2011.gada divpadsmit mēnešos patēriņa cenas palielinājās par 4%. Tas nozīmē, ka vidēji 2011.gada laikā cenu līmenis ir pieaudzis par 4,4%, salīdzinot ar 2010.gada vidējo līmeni. 2011.gada nogalē cenu izmaiņas visās preču grupās bija nebūtiskas un tās bija tuvas sezonāla rakstura izmaiņām. Jāatzīmē, ka gada pēdējos mēnešos būtiski ir samazinājušās arī inflācijas gaidas, kas augstāko punktu sasniedza 2011.gada vidū. Inflācijas gaidu palielināšanās pamatā bija 2011.gada sākumā vērojamais straujš cenu pieaugums pārtikas precēm un degvielai, kā arī patēriņa nodokļu izmaiņas.

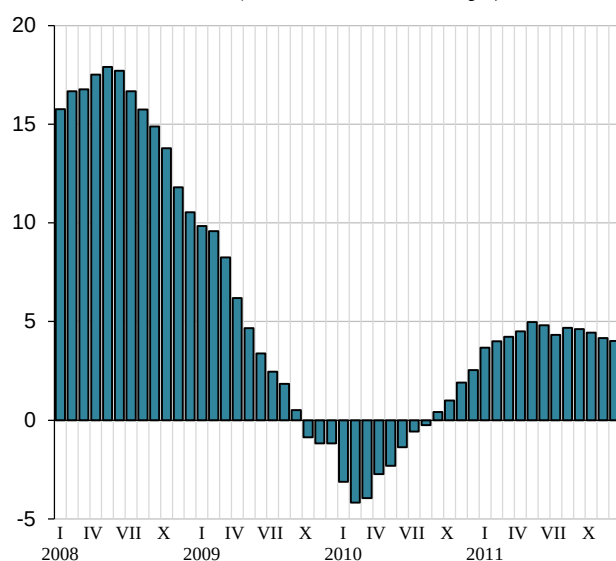
Visbūtiskākā ietekme uz patēriņa cenām 2011.gadā bija pārtikas cenu kāpumam, kas par gandrīz 30% noteica kopējā cenu līmeņa pieaugumu. Būtiski aizvadītajā gadā kopējo cenu līmeni ietekmēja arī administratīvi regulējamo cenu kāpums elektroenerģijai un dabasgāzei. Kopumā administratīvi regulējamo cenu pieaugums 2011.gadā deva 1,2 procentpunktus no kopējā cenu palielinājuma. Apmēram 1/5 no inflācijas 2011.gadā veidoja degvielas cenu kāpums – 2011.gada laikā degvielas cenas palielinājās par 12,5 procentiem.

Ražotāju cenas ir atsākušas pieaugt kopš 2009.gada beigām, lai gan 2010.gada pēdējos mēnešos cenu pieaugums kļuva mērenāks. Cenas palielinājās gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, ko ietekmēja iekšzemes pieprasījuma stabilizēšanās, gan eksportētajai produkcijai, ko pamatā noteica Latvijas galveno eksportpreču, t. sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu kāpums pasaules tirgos.

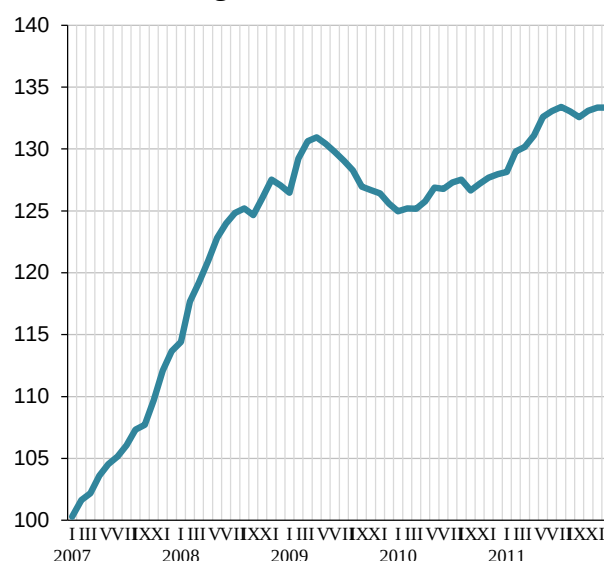
Arī 2011.gada sākumā saglabājās straujš ražotāju cenu pieaugums, bet kopš gada vidus ražotāju cenu kāpums ir stabilizējies. 2011.gada novembrī, salīdzinot ar 2010.gada novembri, ražotāju cenas palielinājās par 6,9% (t.sk. apstrādes rūpniecībā par 5,2%). Vietējā tirgū realizētās produkcijas cenas pieauga par 8,8%, savukārt eksportētajai produkcijai – par 4,2%. Būtiskākā ietekme uz cenu pārmaiņām bija ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošanā – par 23,4%, elektroenerģijā, gāzes apgādē, siltumapgādē un gaisa kondicionēšanā – par 12,6%, metālu ražošanā – par 10,4% un pārtikas produktu ražošanā – par 6,6 procentiem.

Turpinājumā ir sniegta vispusīga statistiskā informācija par patēriņa un ražotāju cenu pārmaiņām.

7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas,
Izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo
mēnesi (12 mēnešu inflācija)

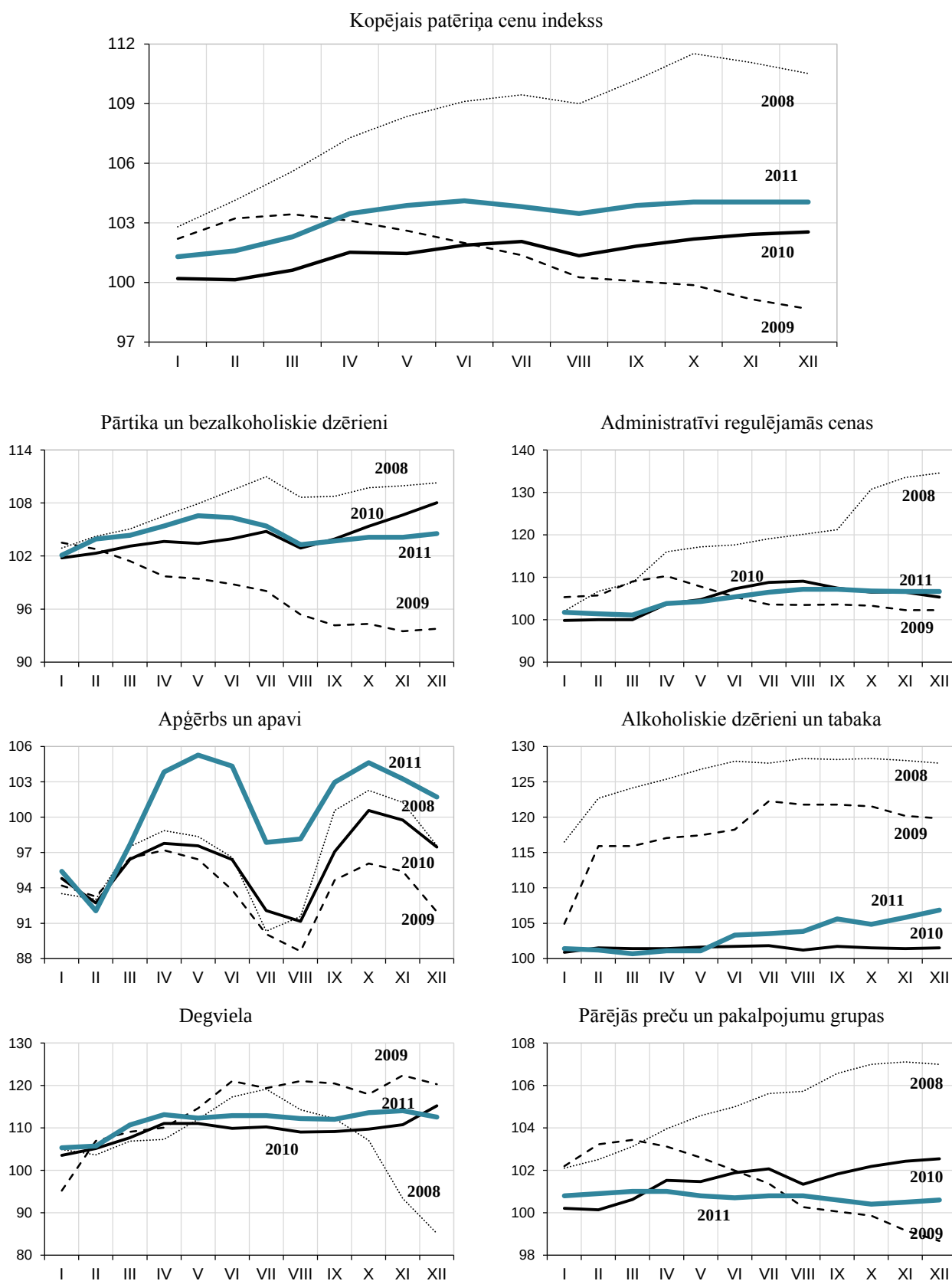
2006.gada decembris = 100

7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem

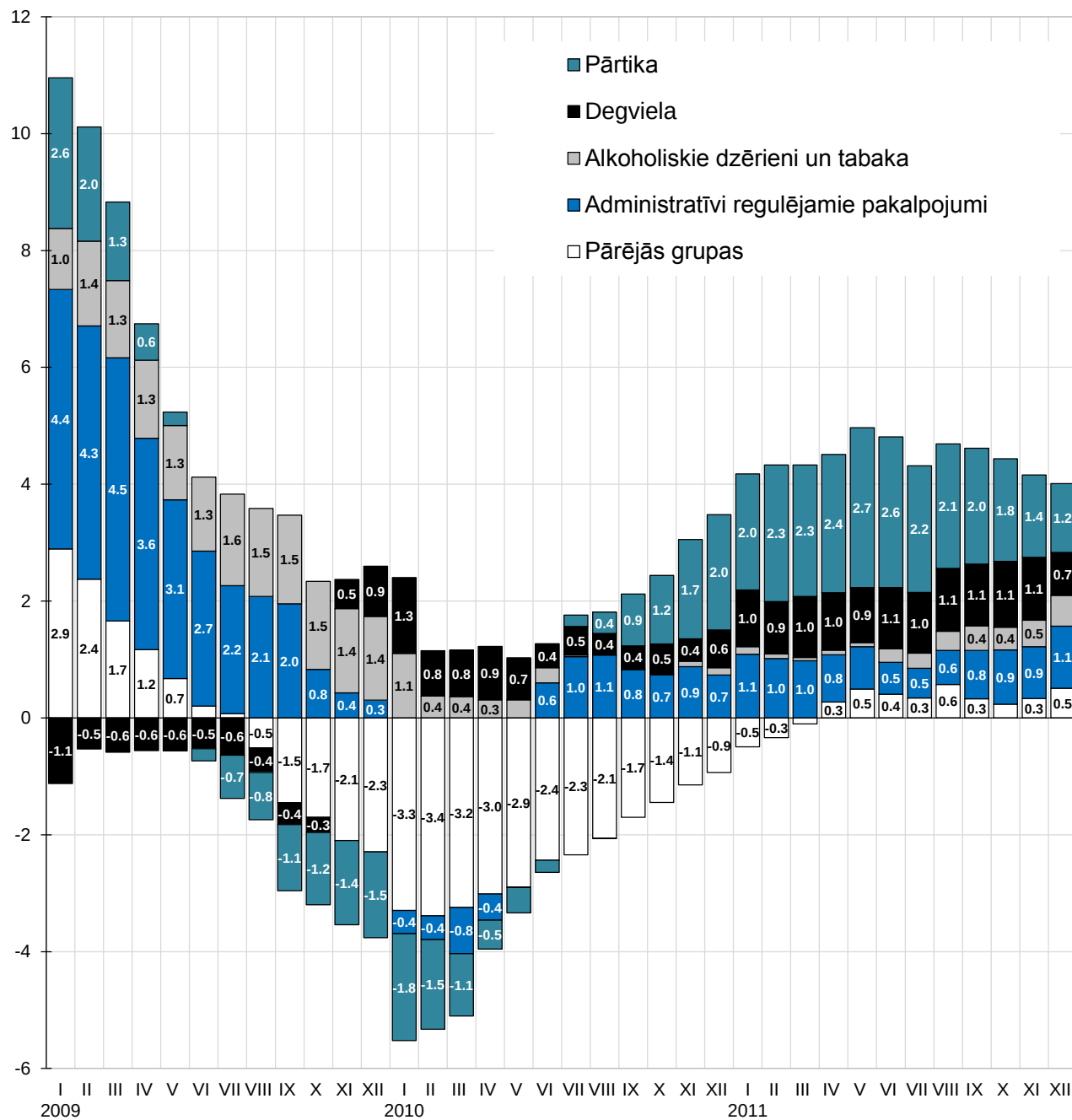
Gads	Mēnesis	Cenu izmaiņas %		
		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2009	Novembris	-0,7	-1,2	4,5
	Decembris	-0,5	-1,2	3,5
2010	Janvāris	0,2	-3,1	2,5
	Februāris	0,0	-4,2	1,3
	Marts	0,5	-3,9	0,3
	Aprīlis	0,9	-2,7	-0,4
	Maijs	-0,1	-2,3	-1,0
	Jūnijs	0,4	-1,4	-1,4
	Jūlijs	0,2	-0,6	-1,6
	Augusts	-0,7	-0,3	-1,8
	Septembris	0,4	0,4	-1,8
	Oktobris	0,4	1,0	-1,6
	Novembris	0,2	1,9	-1,4
	Decembris	0,1	2,5	-1,1
2011	Janvāris	1,3	3,7	-0,5
	Februāris	0,3	4,0	0,2
	Marts	0,7	4,2	0,8
	Aprīlis	1,1	4,5	1,5
	Maijs	0,4	5,0	2,1
	Jūnijs	0,3	4,8	2,6
	Jūlijs	-0,3	4,3	3,0
	Augusts	-0,4	4,7	3,4
	Septembris	0,4	4,6	3,8
	Oktobris	0,2	4,4	4,1
	Novembris	0,0	4,2	4,2
	Decembris	0,0	4,0	4,4

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās,**
iepriekšējā gada decembris =100

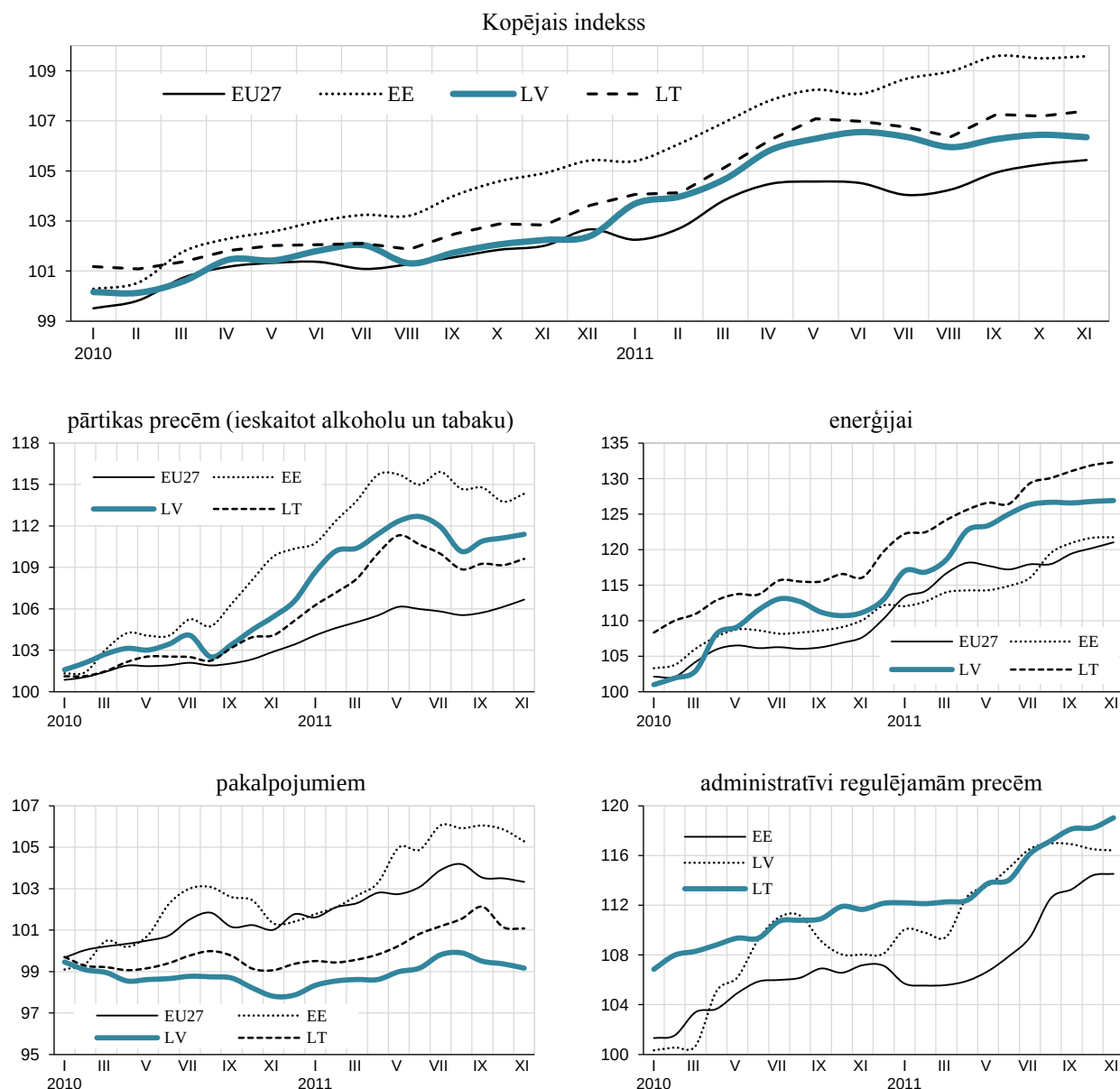

7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu

12 mēnešu inflācija, procentpunkti

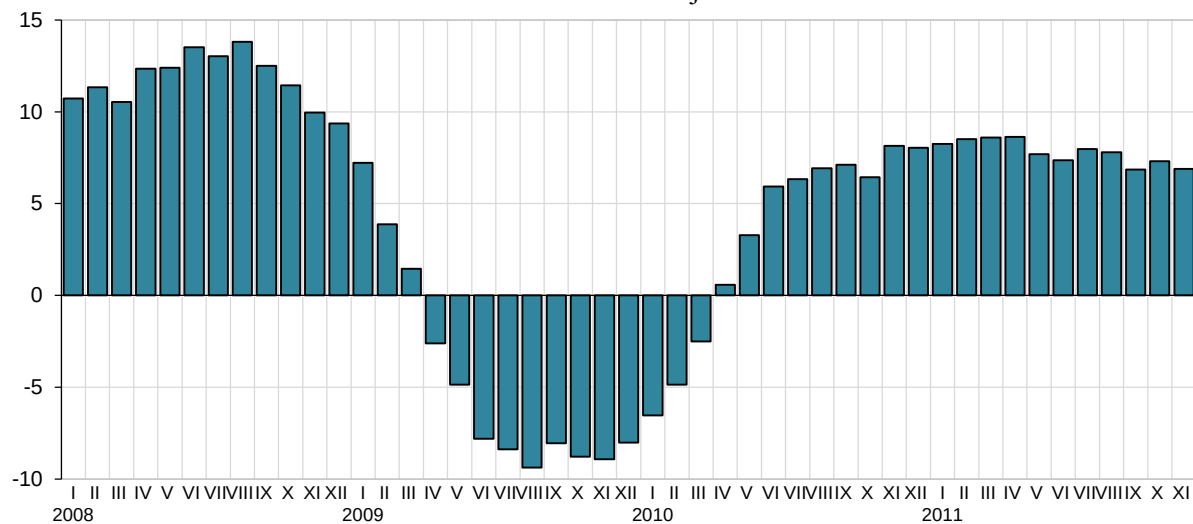

7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem, 2009.gada decembris =100

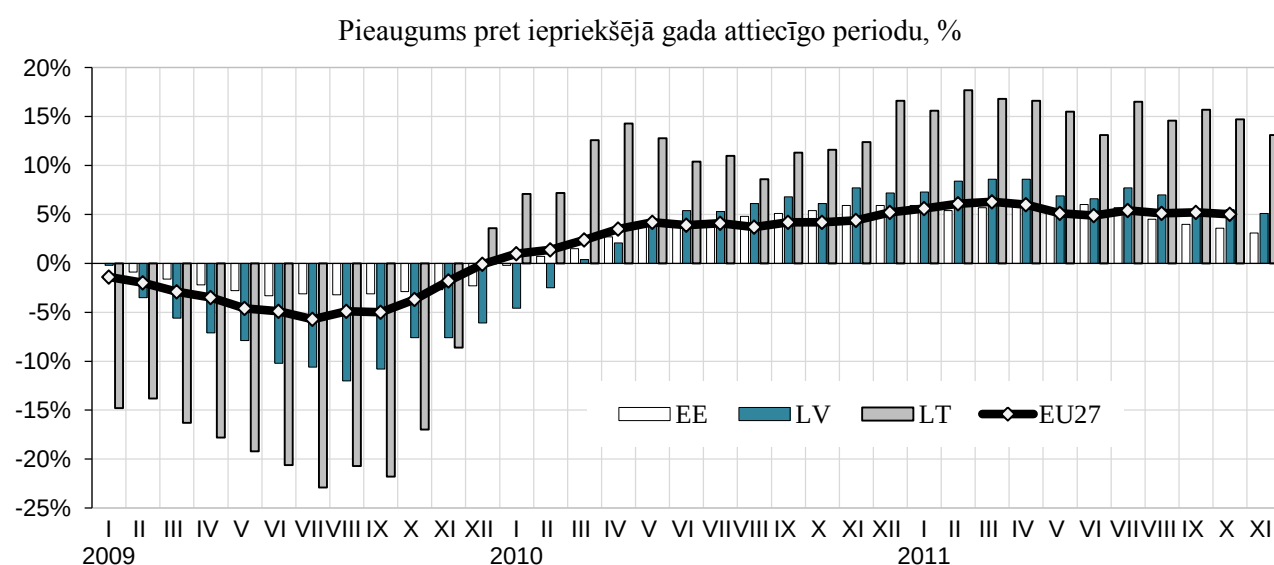
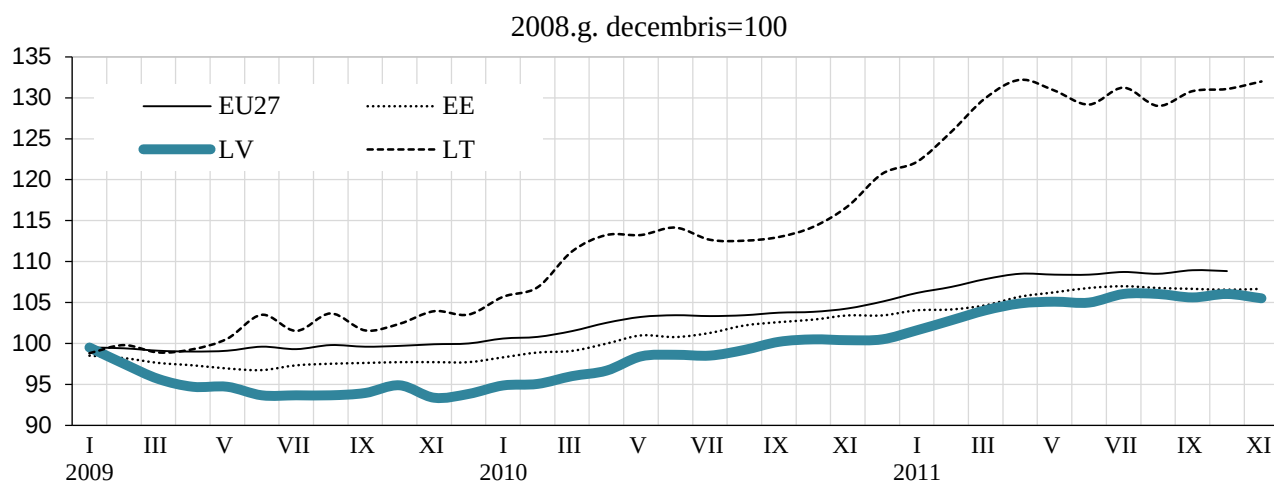

7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas

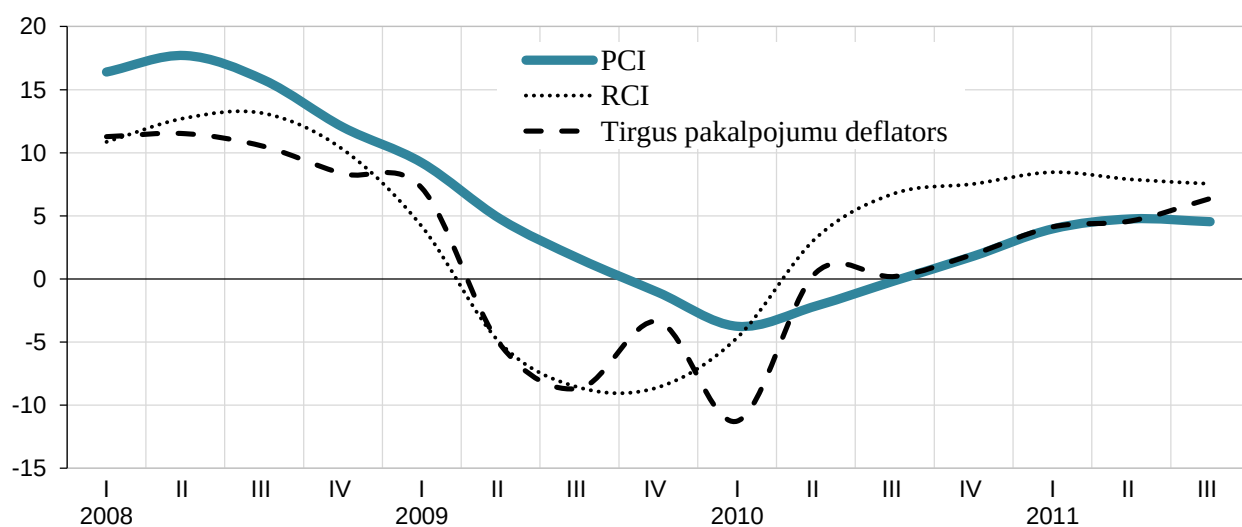
12 mēnešu inflācija

7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā

7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

Aktuālākās tendences tautsaimniecībā liecina, ka pat neraugoties uz Latvijas Krājbankas krahu un saspīlējuma pieaugumu Eiro zonā, Latvijas ekonomikā 2011.gada 4.ceturksnī saglabājās stabili pieauguma tempi. Pēc Ekonomikas ministrijas novērtējuma 2011.gadā kopumā IKP varētu pārsniegt 2010.gada līmeni par 5,5 procentiem.

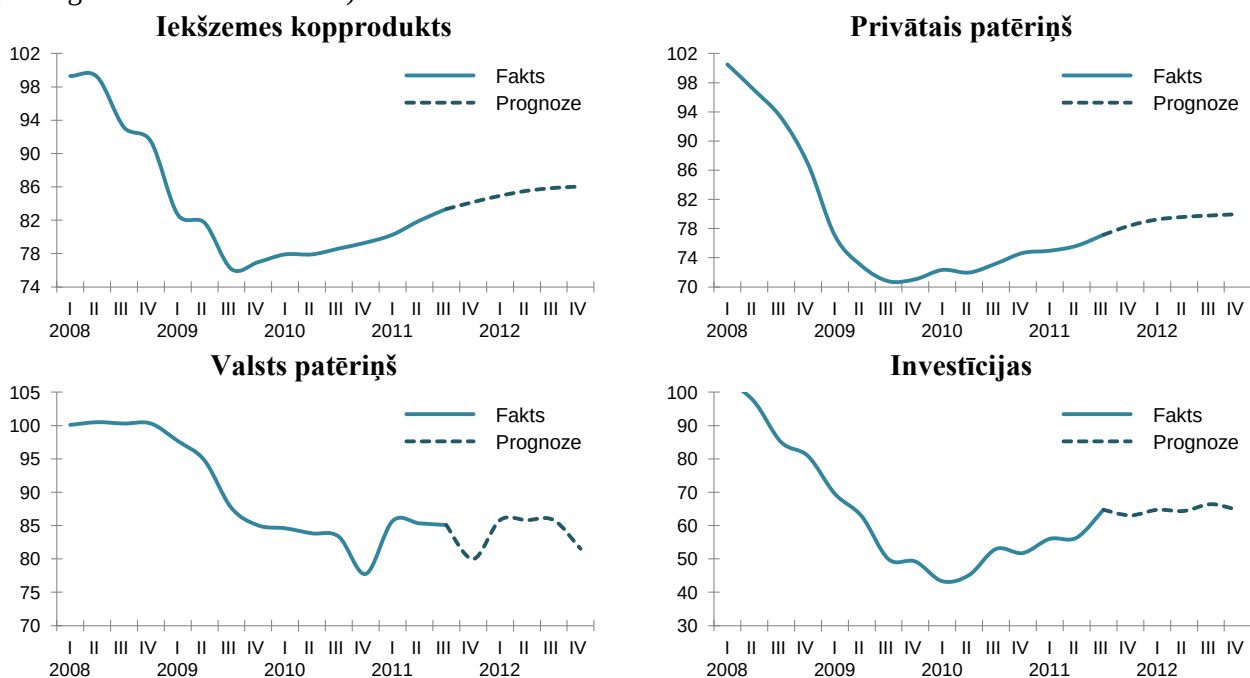
Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Būtiska parādu krīzes saasināšanās Eiro zonā, kā arī nenoteiktība par gaidāmo fiskālo konsolidāciju vairumā attīstīto valstu likusi starptautiskajām institūcijām samazināt globālo izaugsmes tempu prognozes 2012.gadam, t.sk. Latvijas galvenajām tirdzniecības partnervalstīm. Palielinoties nenoteiktībai pasaules ekonomikā, Latvijas eksporta pieaugums kļūs mērenāks un kopumā 2012.gadā var būt 5% robežās.

2012.gadā, palēninoties eksporta izaugsmei, arī tā pozitīvais efekts uz tautsaimniecību kopumā var mazināties. Tādēļ 2012.gadā nav sagaidāms ļoti būtisks iekšējā pieprasījuma pieaugums. Strauju patēriņa kāpumu ierobežos joprojām lielās mājāsaimniecību parādsaistības un, neraugoties uz turpmāku situācijas uzlabošanos darba tirgū, arī relatīvi augstais bezdarba līmenis. Investīciju dinamiku ietekmēs komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika. Privātā sektora investīcijas noteiks uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām. Importa dinamika būs atkarīga no mūsu eksporta iespējām, kā arī privātā patēriņa un investīciju dinamikas.

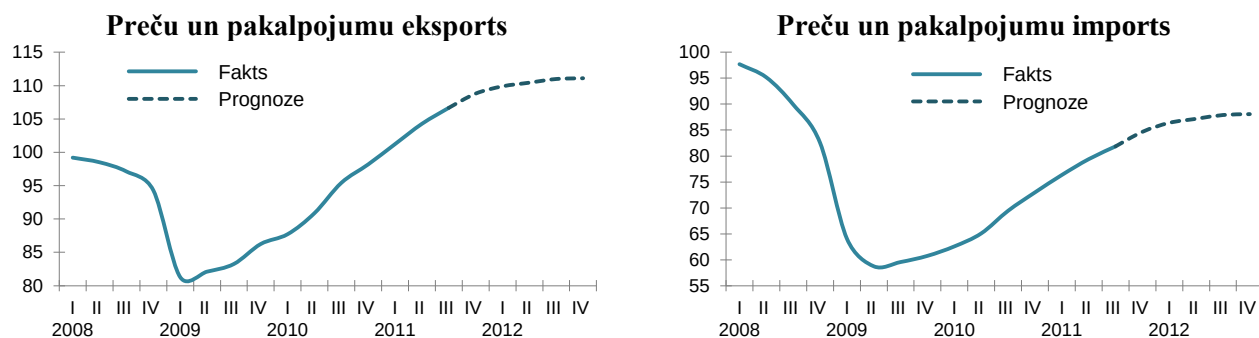
2012.gadā, ņemot vērā pieaugošo nenoteiktību pasaules ekonomikas attīstībā, Latvijas tautsaimniecības izaugsme varētu būt 2,5 – 3% robežās.

8.1.attēls. IKP no izlietojuma puses

(2007.gada 4.ceturksnis = 100)

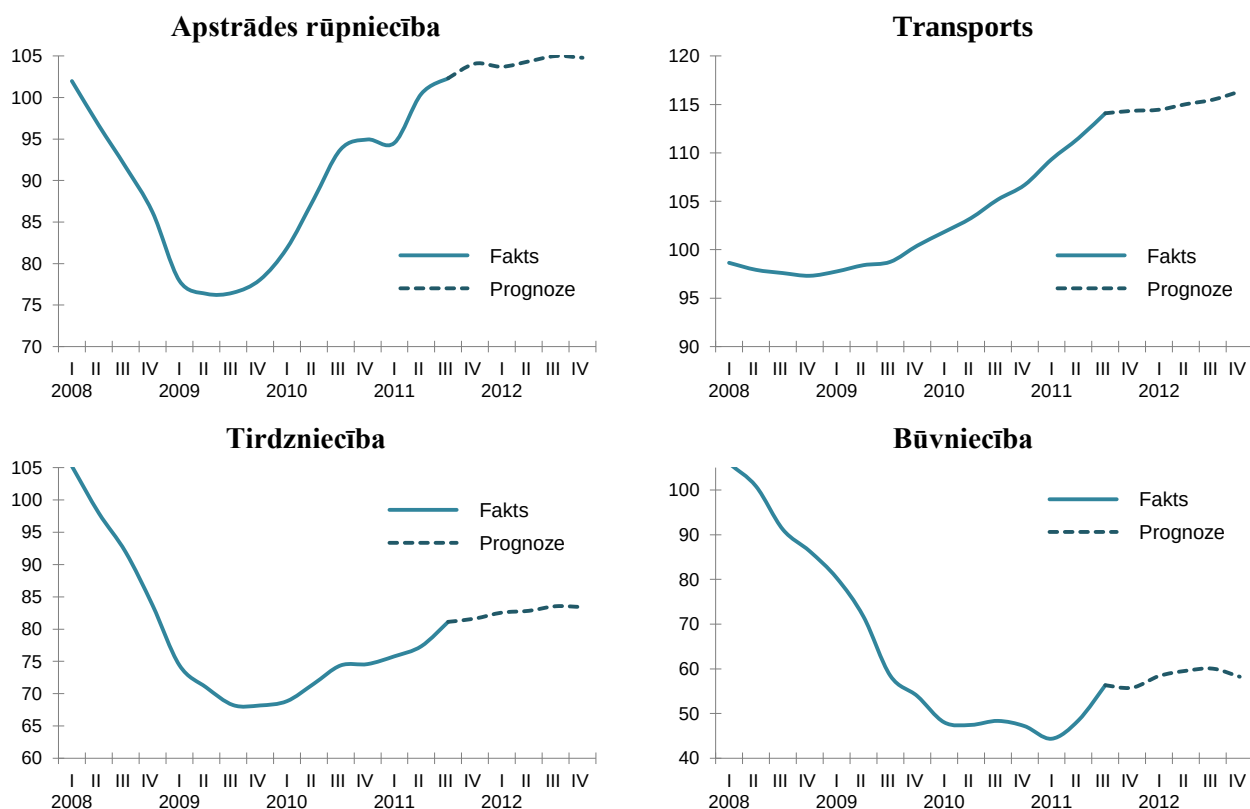

8.1. attēla turpinājums

2012.gadā vairumā tautsaimniecības nozaru saglabāsies izaugsme, tomēr pieauguma tempi būs lēnāki nekā 2011.gadā. Neraugoties uz pieaugumu tempu palēnināšanos, joprojām liels ieguldījums izaugsmē būs uz eksportu vērstām nozarēm (apstrādes rūpniecība, lauksaimniecība un mežsaimniecība, transporta pakalpojumi). Savukārt valsts budžeta izdevumu samazinājums atsauksies uz sabiedrisko pakalpojumu nozarēm, kurās izlaide arī 2012.gadā saglabāsies praktiski 2010.gada līmenī.

8.2.attēls. Nozaru attīstības tendences (2007.gada 4.ceturksnis = 100)

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2008	2009	2010	2011n	2012p
IKP no izlietojuma puses	-3,3	-17,7	-0,3	5,5	2,5 - 3,0
Privātais patēriņš	-5,8	-22,6	0,4	4,7	3,8 - 4,0
Valsts patēriņš	1,6	-9,4	-9,7	1,9	0,2 - 1,0
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-13,8	-37,4	-12,2	23,7	5,0 - 7,0
Eksports	2,0	-14,1	11,5	12,5	4,2 - 5,0
Imports	-10,8	-33,3	11,5	19,2	7,4 - 8,3
IKP pa nozarēm	-3,3	-17,7	-0,3	5,5	2,5 - 3,0
Lauksaimniecība	-2,2	9,1	2,0	2,9	1,5 - 1,6
Apstrādes rūpniecība	-8,6	-17,8	16,5	11,8	3,0 - 3,7
Pārējā rūpniecība	6,0	-3,9	6,2	1,8	0,6 - 0,8
Būvniecība	-3,5	-32,0	-23,9	9,2	5,6 - 7,7
Tirdzniecība, izmitināšana	-7,0	-25,2	3,1	10,0	4,9 - 5,3
Transports un uzglabāšana	-0,3	1,1	5,6	7,9	2,7 - 2,8
Citi pakalpojumi	5,4	-14,7	-4,7	0,1	1,3 - 1,5
Sabiedriskie pakalpojumi	-0,1	-9,3	-6,4	0,7	-0,6 - -0,3

n – Ekonomikas ministrijas novērtējums; p – Ekonomikas ministrijas prognoze

Lai sagatavotu pamatotākas ekonomikas attīstības prognozes, tika aptaujātas nozaru asociācijas, kā arī Latvijas lielākie ražotāji un pakalpojumu sniedzēji. Aptaujas ietvaros nozaru asociācijas un uzņēmēji sniedza atbildes par savas darbības novērtējumu 2011.gadā un prognozēm par 2012.gadu.

Aptaujātās nozaru asociācijas un uzņēmēji norāda, ka pēc salīdzinoši veiksmīgā 2011.gada, 2012.gadā netiek paredzēts ļoti ievērojams saražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu apjoma kāpums. Tāpat uzņēmēji norāda, ka 2012.gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, gan ražotāju cenas, gan nodarbināto skaits nemainīsies. Tuvākajā laikā liela daļa uzņēmumu neplāno veikt investīcijas uzņēmumu attīstībā. Vienlaikus aptaujātie arī norādīja, ka uzņēmumu konkurētspēja pēdējo 6 mēnešu laikā, gan iekšzemes tirgū, gan ES valstīs, gan ārpus ES nav būtiski mainījusies.

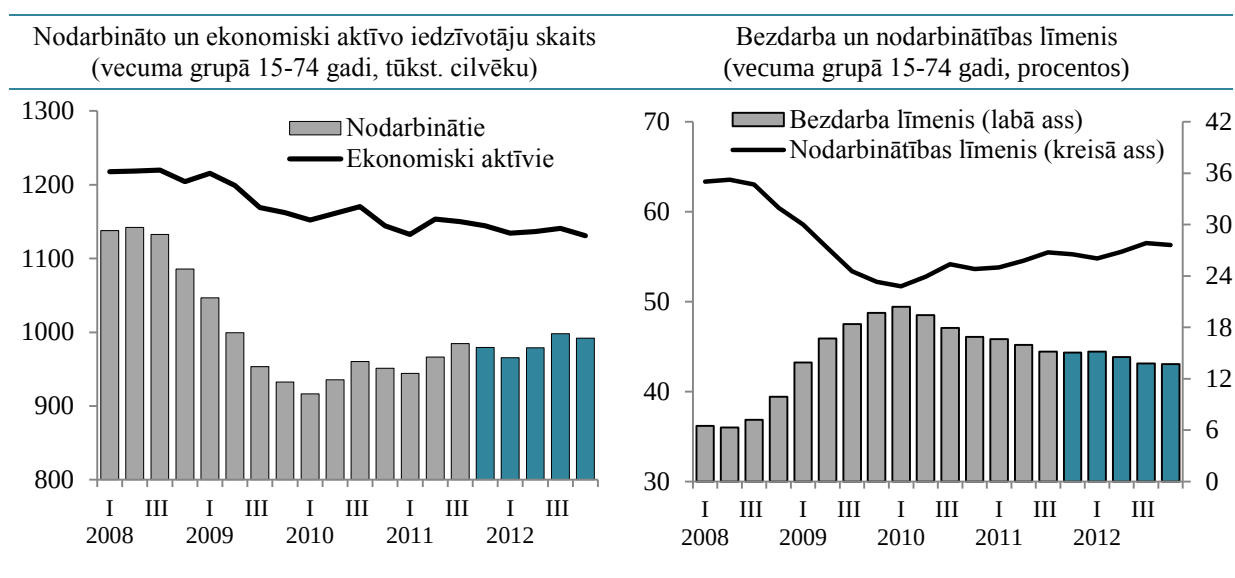
Aptaujātās asociācijas un uzņēmumi uzskata, ka galvenie ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu ierobežojošie faktori veiksmīgai nozares un uzņēmumu attīstībai ir pircēju ierobežotā pirkatspēja, augstas cenas elektrībai, gāzei un degvielai, grūtības apgūt jaunus eksporta tirgus, apgrozāmo līdzekļu nepietiekamība un kvalificētā darbaspēka, it īpaši tehnisko speciālistu, trūkums.

Darba tirgus

Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos, ir uzlabojusies arī situācija darba tirgū. Pēc provizoriskām EM aplēsēm nodarbināto skaits 2011.gadā palielinājās par aptuveni 3%, salīdzinot ar 2010.gadu. Gada laikā būtiski ir samazinājies arī vidējais bezdarba līmenis valstī. Sākotnējais novērtējums rāda, ka vidējais bezdarba līmenis 2011. gadā veidoja 15,4%, kas ir par 3,3 procentpunktiem mazāk nekā 2010.gadā.

Sagaidāms, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties arī 2012. gada pirmajā pusē, ko lielā mērā noteiks 2011.gada pozitīvā inerce. Savukārt gada otrā pusē, līdz ar ekonomikas pieauguma tempu pakāpenisku palēnināšanos, arī darba tirgus atlabšana kļūs mērenāka. Kopumā 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, nodarbināto skaits varētu palielināties par aptuveni 1,5%. Atbilstoši nodarbinātības līmenis (15-74 gadu vecuma grupā) 2012.gadā vidēji varētu veidot 56,5%, kas būs par 1,3 procentpunktiem vairāk nekā 2011.gadā. Tomēr jāatzīmē, ka kopumā nodarbinātības pieaugums tuvākajos gados būs lēnāks nekā ekonomikas izaugsme, jo izlaide balstīsies arī uz produktivitātes kāpumu.

8.3.attēls. Darba tirgus attīstības tendences

*līdz 2011.gada 3.ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati

Līdz ar nodarbinātības pieaugumu, 2012. gadā turpinās samazināties arī bezdarbs. Sagaidāms, ka bezdarba līmenis 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, varētu samazināties par aptuveni 2 procentpunktiem un vidēji gadā veidos 13,4 procentus.

EM novērtējums rāda, ka nozaru griezumā 2011. gadā straujākais darbaspēka pieprasījuma pieaugums ir bijis lauksaimniecībā un mežsaimniecībā un mežizstrādē, kā arī būvniecībā un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarēs. Savukārt nozīmīgākais samazinājums ir bijis mākslas, izklaides un atpūtas nozarē, ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē, kā arī ūdens apgādes un atkritumu apsaimniekošanas nozarē.

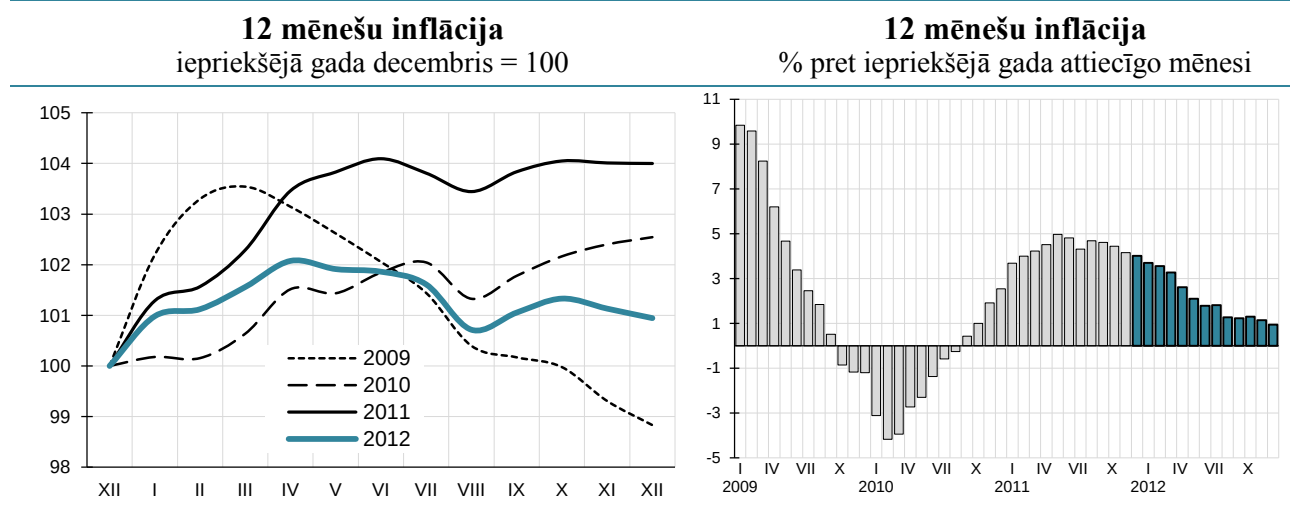
2012.gadā salīdzinoši straujāka izaugsme sagaidāma izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē, kā arī būvniecībā un informācijas un komunikāciju pakalpojumu nozarē. Šīs tendences kopumā atspoguļosies arī nozaru darbaspēka pieprasījumā. Darbaspēka pieprasījuma pieaugums sagaidāms arī transporta un uzglabāšanas nozarē un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē.

Savukārt 2012. gadā nodarbināto skaits varētu nedaudz samazināties sabiedrisko pakalpojumu sektorā, kā arī ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē.

Cenas

2012.gadā vairāku faktoru, kas noteica cenu pieaugumu 2011.gadā, ietekme uz patēriņa cenām mazināsies. 2012.gadā netiek plānotas patēriņa nodokļu izmaiņas un elektroenerģijas tarifu kāpums. Starptautiskās organizācijas neprognozē arī izteiktu pārtikas preču cenu pieaugumu pasaulē.

8.4.attēls. Patēriņa cenu tendences

Vienlaikus jāatzīmē, ka 2012.gada sākumā spiedienu uz patēriņa cenām radīs dabasgāzes tarifu pieaugums, kā arī siltumenerģijas sadārdzināšanās. Spiedienu uz cenām 2012.gadā var radīt pakalpojumu cenu pieaugums. Tāpat ļoti liela nenoteiktība pastāv ar energoresursu cenām pasaulē. No vienas puses, palēninoties attīstīto valstu izaugsmes tempiem, nav sagaidāms ievērojams pieprasījuma palielinājums pēc naftas produktiem un līdz ar to naftas cenu svārstības lielākā mērā varētu ietekmēt politiskie nevis ekonomiskie procesi pasaulē. No otras puses jāņem vērā, ka energoresursu cenas Latvijas tirgū ir atkarīgas arī no eiro un ASV dolāra kursa svārstībām, kas savukārt būs cieši saistītas no eiro zonas parādu krīzes risinājumiem.

Pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm 2012.gadā vidējais patēriņa cenu līmenis var svārstīties no 2% līdz 2,5 procentiem.

Ekonomikas ministrs

D.Pavļuts

Vīza: Valsts sekretāra
pienākumu izpildītājs
valsts sekretāra vietnieks

A.Liepiņš

12.01.2012. 10:21
10512
Jānis Salmiņš
janis.salmins@em.gov.lv, 67013112